МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ

Виконала: магістрантка 2-го курсу, групи 8.2813-1з
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування»
Ю.С. Залуцька

Керівник: професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи,
доцент, д.філос.н. Краснокутський О.В.

Рецензент: доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, к.філос.н., доцент Широбокова О.О.

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИУКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціології та управління
Кафедра філософії, публічного управління та соціальної роботи
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи
_____Т.І. Бутченко
«____»_____2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРАНТЦІ
Залуцькій Юлії Сергіївні
(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи Публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля
керівник роботи Краснокутський О.В., проф. кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, д.філос.н., доцент
(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «11» березня 2024 року № 433-с

2. Строк подання студентом роботи 4 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Блага А. Б., Кочемировська О. О., Мартиненко О. А. Запобігання та реагування на насильство за гендерною ознакою: національна правова база та міжнародні стандарти. UNFPA. Київ: 2022. 63 с.; Грицай І. О. Загальнотеоретична характеристика гендерної політики в Україні: напрями підвищення ефективності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2018. № 51. Т. 1. С. 13–17.; Грицанюк В.В. Особливості запобігання гендерно зумовленому насильству в Україні. *Публічне управління та соціальна робота*. Том 2. 2023. С. 46–51.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. Охарактеризувати стан наукової розробки проблеми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля. 2. Розглянути основні поняття дослідження та їх дефініції. 3. Провести визначення головних принципів дослідження. 4. Проаналізувати гендерно-зумовлене насилля: сутність та основні ознаки. 5. Визначити основи публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля. 6. Провести огляд закордонного досвіду публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля. 7. Оцінити ступінь подолання гендерно-зумовленого насилля в установах публічної сфери. 8. Розглянути

можливості реалізації закордонного досвіду публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля. 9. Представити напрями подолання гендерно-зумовленого насилля в установах публічної сфери.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 2 рисунки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Краснокутський О.В., проф. кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, д.філос.н.,доцент	20.03.2024.	20.03.2024.
Розділ 2	Краснокутський О.В., проф. кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, д.філос.н.,доцент	28.08.2024.	28.08.2024.
Розділ 3	Краснокутський О.В., проф. кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, д.філос.н.,доцент	10.10.2024.	10.10.2024.

7. Дата видачі завдання 10 березня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень 2024	*виконано*
2.	Бібліографічний пошук	Квітень 2024	*виконано*
3.	Розробка основних положень роботи	Червень 2024	*виконано*
4.	І розділ	Червень – серпень 2024	*виконано*
5.	ІІ розділ	Серпень – жовтень 2024	*виконано*
6.	ІІІ розділ	Жовтень – листопад 2024	*виконано*
7.	Систематизація висновків	Листопад – грудень 2024	*виконано*
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2024	*виконано*

Студентка _____Ю.С.Залуцька _____

Керівник роботи _____Краснокутський О.В._____

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер_____ Широбокова О.О.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 103 сторінок, 70 позицій у списку літератури.

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ

Мета дослідження: дослідити публічно управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства, виявити основні чинники його оптимізації.

Об'єкт дослідження :подолання гендерно-зумовленого насильства.

Предмет дослідження: подолання гендерно-зумовленого насильства в сучасній Україні.

Методи дослідження: аналіз, синтез, опитування, узагальнення.

Новизна дослідження: представлене удосконалення законодавства, можливості координації між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні.

Гіпотеза: комплексний підхід, який включає удосконалення законодавства, координацію між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні.

*Висновки: 1.*Закордонний досвід показує, що ефективне публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства потребує інтегрованого підходу.

2.Роль публічного управління у попередженні та боротьбі з насильством полягає в розробці науково обґрунтованих політик, правових актів і програм, що базуються на достовірних даних.

3. Комплексний підхід, який включає удосконалення законодавства, координацію між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та в період відновлення після конфлікту.

SUMMARY

The qualification work consists of 103 pages, 70 items in the list of references.

PUBLIC MANAGEMENT SUPPORT FOR OVERCOMING GENDER-BASED VIOLENCE

Purpose of study: to investigate public management support for overcoming gender-based violence, to identify the main factors for its optimization.

Object of study: overcoming gender-based violence.

Subject of study: overcoming gender-based violence in modern Ukraine.

Methods of study: analysis, synthesis, survey, summarization.

Novelty of study: Improving legislation, coordination opportunities between government agencies, and training to raise awareness allow for an effective response to the problem of gender-based violence in Ukraine.

Hypothesis: A comprehensive approach, which includes improving legislation, coordination between government agencies, and training to raise awareness, allows for an effective response to the problem of gender-based violence in Ukraine.

*Findings:*1.Foreign experience shows that effective public management support for overcoming gender-based violence requires an integrated approach.

2. The role of public management in preventing and combating violence is to develop scientifically sound policies, legal acts and programs based on reliable data.

3. A comprehensive approach, which includes improving legislation, coordination between government agencies, and training to raise awareness, allows for an effective response to the problem of gender-based violence in Ukraine during war and post-conflict recovery.

ЗМІСТ

ВСТУП……..3
РОЗДІЛ 1 МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ…….6
1.1 Стан наукової розробки проблеми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля……...6
1.2 Уточнення змісту основних понять дослідження: «насильство», «гендерно-зумовлене насилля», «подолання гендерно-зумовленого насилля», «публічно-управлінське забезпечення», «публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля»……..20
1.3 Принципи та методи дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля…….26
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ……...32
2.1. Сутність, зміст, принципи, форми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля…….32
2.2. Система та механізм публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля ……...……42
2.3 Закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля……56
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ……...63
3.1. Сучасний стан публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні: досягнення та проблеми…….63
3.2. Основні чинники оптимізації публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні в воєнний та поствоєнний часи……82
ВИСНОВКИ……...87
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ……...91
ДОДАТКИ……..…99

ВСТУП

Актуальність роботи. Проблема гендерного насильства була і залишається актуальною для України. І це не лише національне питання України. Це проблема в усьому світі, а війна тільки загострила цю проблему. Так, як і будь-яка інша соціальна проблема, життя українців докорінно змінило масове вторгнення. У деяких сім'ях зменшилися ресурси, виникли нові проблеми, знищено установи, які надають допомогу, виникає нова реальність, в якій живуть люди – реальність постійного стресу та важкий психологічний тягар. Це питання залишається в центрі державної політики. І прийняття Україною Стамбульської конвенції – «Конвенції Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством» є яскравим прикладом і доказом того, що тема привертає увагу та є актуальною.

За останні роки Україна досягла значного прогресу у захисті прав жінок, розробивши на державному рівні «гендерний механізм». Ці реформи успішно сприяли створенню служб протидії гендерно-обумовленому насильству в Україні, а державні інвестиції у розмірі 200 мільйонів гривень дозволили створити притулки, кризові кімнати та мобільні групи психологічної підтримки для постраждалих від даного виду насильства.

Сьогодні діяльність органів державного управління, особливо щодо попередження домашнього насильства, викликає багато нарікань. Ефективність їх діяльності безпосередньо залежить від правильного адміністративно-правового забезпечення.

Ефективне управління в сфері подолання гендерно-зумовленого насильства включає в себе координацію між різними державними та громадськими структурами, розвиток правових норм, соціальну підтримку постраждалих та запобігання насильству через освітні програми і кампанії. Недостатньо лише законодавчої бази – необхідна цілісна державна політика, яка включає як превентивні заходи, так і системи підтримки для постраждалих.

Однією з причин поширення гендерно-зумовленого насильства є усталені

стереотипи в суспільстві, що часто виправдовують чи ігнорують насильницьку поведінку. Для подолання цієї проблеми необхідно проводити масштабні інформаційні кампанії, освітні програми та інтегрувати гендерну рівність у суспільну свідомість. Публічне управління в цій сфері повинно включати не лише правову та соціальну підтримку, але й стратегічні комунікації для зміни суспільних норм.

Актуальність дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства зумовлена численними викликами, що виникають як у контексті соціальних, так і економічних аспектів цієї проблеми. Публічне управління в цій сфері має ключове значення для створення ефективної системи підтримки постраждалих, попередження насильства та змін у суспільних нормах. Оскільки гендерно-зумовлене насильство залишається значною соціальною проблемою, дослідження цієї теми є необхідним для покращення державного управління, підвищення ефективності політики безпеки та захисту прав людини в Україні.

*Проблемна ситуація*дослідження полягає в тому, що створення ефективної системи публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля є актуальним питанням внутрішньої політики, однак для подальшого розвитку необхідно вдосконалювати законодавство України, поглиблювати існуючі форми співпраці та підтримки в даній сфері.

Об'єктом дослідження є подолання гендерно-зумовленого насильства.

Предметом дослідження є подолання гендерно-зумовленого насильства в сучасній Україні.

Мета– дослідити публічно управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства, виявити основні чинники його оптимізації.

Завдання дослідження:

– охарактеризувати стан наукової розробки проблеми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля;

– розглянути основні поняття дослідження та їх дефініції;

– провести визначення головних принципів дослідження;

– проаналізувати гендерно-зумовлене насилля: сутність та основні ознаки;

– визначити основи публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля;

– провести огляд закордонного досвіду публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля;

– оцінити ступінь подолання гендерно-зумовленого насилля в установах публічної сфери;

– розглянути можливості реалізації закордонного досвіду публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля;

– представити напрями подолання гендерно-зумовленого насилля в установах публічної сфери.

Новизна дослідження: представленеудосконалення законодавства, можливості координації між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні.

Гіпотеза дослідження – комплексний підхід, який включає удосконалення законодавства, координацію між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та в період відновлення після конфлікту.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури та 2 додатків.

РОЗДІЛ 1
МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ

Висвітлення методологічні аспекти дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля передбачає, передусім, вивчення стану наукової розробки проблеми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля. А також уточнення змісту основних понять дослідження: «насилля», «гендерно-зумовлене насилля», «подолання гендерно-зумовленного насилля», «публічно-управлінське забезпечення», «публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля» з урахуванням визначення принципів та методів дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля.

1.1 Стан наукової розробки проблеми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля

Проблема гендерно-зумовленого насильства є однією з актуальних та гострих соціальних проблем сучасного суспільства та публічно-управлінської науки. Наукова розробка цієї проблеми включає вивчення її причин, наслідків та шляхів подолання. У контексті публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства дослідники зосереджуються на таких аспектах:

1. Правові рамки, які досліджували: Йосипів А., Жиравецький А., Горват К., а також фахівці Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA) та ГО «Інноваційні соціальні рішення» та ін.

Йосипів А., Жиравецький А. аналізували міжнародне та національне законодавство у сфері подолання та попередження гендерно-зумовленого

насильства, сексуального та домашнього насильства. Згідно з висновками Йосипіва А. та Жиравецького А., для покращення ефективності боротьби з гендерно-зумовленим насильством, сексуальним та домашнім насильством в Україні необхідно:

– покращити міжвідомчу співпрацю між органами влади, соціальними службами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами;

– проводити освітні кампанії для підвищення правової обізнаності серед населення, зокрема серед постраждалих від насильства;

– забезпечити підвищення кваліфікації працівників поліції, суддів, соціальних працівників та інших осіб, які працюють із постраждалими;

– активніше застосовувати превентивні заходи та робити акцент на запобігання насильству ще на етапі його початку;

– підвищити відповідальність за неефективне реагування органів влади та посилити покарання для винних у скоєнні насильства.

Авторами зазначено, що міжнародні документи чітко виділяють два типи насильства – домашнє насильство та злочини в ім’я «честі» – постраждалими від яких стають переважно жінки, а відповідно, непропорційно порівняно з чоловіками [30, С. 226].

Дослідження Йосипіва А. та Жиравецького А. дає всебічний огляд міжнародного та національного законодавства в контексті боротьби з гендерно-зумовленим насильством. Це дозволяє зрозуміти, які правові норми вже впроваджені в Україні, які ще потребують вдосконалення, та де існують прогалини, що перешкоджають ефективному подоланню цієї проблеми.

У світі існує багато видів гендерно-зумовленого насильства.Його поділяють на основні чотири види: психологічне, фізичне, сексуальне, економічне.Окремо також виділяютьдомагання та переслідування.

У цьому контексті Україна нещодавно ратифікувала Стамбульську угоду, яка набула чинності 1 листопада2022 року. Це міжнародний рамковий документ із запобігання та реагування на домашнє та гендерно-зумовлене насильство.

Крім того, наразі в Україні діє спеціальний закон про запобігання та протидію домашньому насильству, а також спеціальні норми Кримінального кодексу, які переслідують гендерно-зумовлене насильство.

Водночас в українському законодавстві досі залишаються «сліпі плями» щодо гендерно-зумовленого насильства. Наприклад, сексуальні домагання в Україні часто не переслідуються. І чимало рішень українських суддів наразі порушують вимоги Стамбульської конвенції щодо заборони мирного вирішення конфліктів за наявності насильства.

Міжнародне право, особливо згадана вище Стамбульська конвенція, має більш повну основу щодо гендерного насильства та вищі стандарти надання допомоги постраждалим. У зв'язку з цим є необхідність змін у законодавчій та судовій системі, хоча й зроблено чимало роботи з ліквідації гендернозумовленого насильства [11].

Горват К. визначає, що положення Стамбульської конвенції застосовуються як у мирний, так і у воєнний час. Це є ще одним свідченням того, що питання захисту жінок від гендерно-зумовленого насильства є важливим у будь-якому контексті.

Для України, як держави, яка підписала та ратифікувала Стамбульську конвенцію, застосування її положень в умовах війни є не тільки важливим, а й необхідним кроком. Після початку повномасштабної війни з росією ситуація з гендерно зумовленим насильством стала ще більш актуальною, адже жінки в Україні перебувають під загрозою сексуального насильства, примусового переміщення та інших форм насильства з боку агресора. Водночас, внутрішні переміщення, руйнування інфраструктури та відсутність доступу до правосуддя створюють додаткові перешкоди для ефективного захисту постраждалих від насильства.

З метою дотримання положень Стамбульської конвенції, українська держава вже вжила низку заходів, таких як:

– розширення мережі кризових центрів для жінок і дітей;

– підтримка громадських організацій, які працюють із постраждалими від насильства;

– створення онлайн-платформ і гарячих ліній для надання допомоги жінкам, які постраждали від насильства;

– підвищення правової обізнаності серед населення щодо доступних механізмів захисту.

Водночас, автор підкреслює, що для ефективного виконання положень конвенції в умовах війни важливо посилювати міжвідомчу співпрацю між правоохоронними органами, соціальними службами, медичними установами та гуманітарними організаціями. Врахування специфіки воєнного часу в роботі з жертвами насильства є важливим елементом реалізації принципів Стамбульської конвенції.

Таким чином, твердження Горвата К. про те, що положення Стамбульської конвенції застосовуються як у мирний, так і у воєнний час, підкреслює важливість правового захисту жінок від насильства в будь-яких умовах. Війна не повинна бути виправданням для зменшення уваги до проблеми гендерно зумовленого насильства, а, навпаки, ставить ще більші вимоги до держав у сфері забезпечення прав і безпеки жінок. Стамбульська конвенція дає необхідну правову основу для цього, і її положення повинні бути належно реалізовані навіть в умовах надзвичайних ситуацій та збройних конфліктів[16].

Під час війни вразливість до насильства різко зростає. Тому ухвалення Стамбульської конвенції, додаткові кроки для приведення національного законодавства до її положень мають стати важливою відповіддю на виклики, з якими стикаються жінки у ситуації війни[16].

Закони та нормативно-правові акти: багато країн приймають закони, спрямовані на захист постраждалих відгендерно-зумовленого насильства, такі як закони про захист від домашнього насильства, криміналізацію сексуальних домагань тощо.

Документами, які закріпили рівність прав чоловіків і жінок, стали:

1. Статут Організації Об’єднаних Націй (1945 рік);

2. Загальна декларація прав людини (1948 рік);

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 рік);

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 рік);

5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 рік).

6. Декларація ООН про викорінення насильства стосовно жінок (1993 рік) тощо.

Закон про попередження насильства та попередження гендерно-зумовленого насильства грунтується на міжнародних договорах, обов’язковість для затвердження – Верховна Рада України та національні нормативно-правові акти, з яких найважливішими є:

Закони:

– Конституція України;

– Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у цій сфері, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства, і запроваджує механізм надання допомоги постраждалим особам);

– Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»;

– Закон України «Про охорону дитинства»;

– Закон України «Про соціальні послуги» та ін.[9].

Міжнародні договори та конвенції: Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) та Стамбульська конвенція.

2. Інституційні механізми, які досліджували Проневич О. С., Кисельова О., Грицай І. О., Чижов Д. А., Терещенко Г. М., Чернюк О. С. та ін.

Проневич О. С.встановлено, що гендерна рівність є безумовним антидискримінаційним соціально-правовим зобов’язанням і важливою

передумовою для сталого розвитку суспільства. Державна гендерна політика має комплексний та інтегрований характер, який спрямований на системне забезпечення гендерної рівності в усіх сферах суспільного життя, усунення гендерних стереотипів та патріархальних гендерних установок, запобігання будь-яким проявам дискримінації за ознакою статі тощо. На сьогодні в Україні створено широку законодавчу базу та розвинену інституційну інфраструктуру для забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Національний спосіб забезпечення гендерної рівності включає декілька суб'єктів різної правової природи, адміністративної правосуб'єктності та підпорядкованості. Для ефективного забезпечення ґендерної політики це передбачає зміцнення інституційної спроможності центральних органів виконавчої влади, інтеграцію функцій спеціальних структурних підрозділів місцевих адміністрацій, впровадження гендерно-орієнтованих управлінських та правових стандартів [54].

Як зазначає Проневич О. С., для ефективного забезпечення гендерної рівності важливо зміцнювати інституційну спроможність центральних органів виконавчої влади та місцевих адміністрацій. У цьому контексті йдеться про створення ефективних структур, які будуть відповідати за реалізацію гендерної політики, а також інтеграцію гендерної складової у всі аспекти управлінських і правових стандартів.

Зокрема, важливим є створення гендерно-орієнтованих управлінських стандартів, які дозволяють враховувати гендерні аспекти в процесах прийняття рішень на всіх рівнях – від місцевого до національного. Це допоможе не тільки усунути гендерні бар'єри, але й розробити механізми, які забезпечують рівний доступ до ресурсів, можливостей і прав для всіх громадян, незалежно від статі.

В Україні за останні десятиліття була створена значна законодавча та інституційна база для забезпечення гендерної рівності. Завдяки цим заходам, Україна продовжує покращувати ситуацію в сфері гендерної рівності, однак залишається низка викликів, таких як традиційні гендерні стереотипи, дискримінація в окремих галузях (наприклад, на ринку праці або в політиці), а

також необхідність удосконалення механізмів захисту прав жінок, особливо в умовах війни.

Проневич О. С. також зазначає, що для успішного впровадження гендерної політики важливо не лише створення законодавчих актів і інституцій, але й ефективне зміцнення інституційної спроможності та забезпечення комплексної підтримки з боку держави.

Гендерна рівність є важливим і невід'ємним елементом сталого розвитку суспільства, який забезпечує не тільки рівні можливості для всіх громадян, а й зміцнює демократичні інститути та сприяє соціальному розвитку. Успішна реалізація гендерної політики в Україні вимагає не лише законодавчих змін, а й інтеграції гендерних підходів у повсякденне управління, освіту та культуру. Системний підхід, який пропонується Проневичем О. С., має забезпечити сталий прогрес у сфері гендерної рівності, сприяючи не лише покращенню правового становища жінок, а й загальному соціально-економічному розвитку країни.

Кисельова О.зазначає, щосьогодні роль інституційних механізмів розширюється та значно мігрує.Як показує міжнародний досвід, інституційні механізми перебувають у стані перехідного характеру, ролі та функції. Перш за все, відбувається перехід від боротьби за покращення становища жінок до гендерної рівності, тобто діяльності, яка приносить користь як жінкам, так і чоловікам. По-друге, попередні орієнтовані на виконання певних завдань і мали певний авторитет, як правило, у соціальній сфері, сьогодні потребують більш ширшого профілю, тобто потрібні політичні стратегії. Тобто політика гендерної рівності має бути інтегрована в загальну політичну стратегію, і потрібні стратегії, щоб гарантувати, що ця політика впроваджується в усіх секторах.

Група спеціалістів із інтеграційних стратегій Ради Європи визначає роль механізмів забезпечення гендерної рівності, враховуючи нову перспективу: «важливу роль відіграють механізми забезпечення гендерної рівності та залучені до їх роботи суб'єкти – вони є. Ті, хто має відповідні знання, можуть зробити свій внесок, а «мозкові центри», які можуть надати необхідну

підтримку, провести важливий комплексний аналіз гендерних питань і поширити інформацію про гендерні питання серед зацікавлених сторін і суспільства в цілому; чинити тиск на тих, хто відповідає за розробку політики.

Сьогодні інституційні практики відіграють нову роль – вони повинні бути каталізатором інтеграції ґендерні питання в системі управління. Вони досягли значного прогресу в інституційних механізмах. Сьогодні країни стикаються з проблемою інтеграції принципів гендерної рівності в усі стратегії та програми на кожному рівні.

Створені інституційні механізми «висять у повітрі» – вони не є загальновизнаними в політичному середовищі, не мають чітко визначених зобов'язань, відповідного фінансового забезпечення та освічених кадрів[32].

О. Кисельова акцентує увагу на тому, як сьогодні роль інституційних механізмів у забезпеченні гендерної рівності змінюється і значно розширюється. Зокрема, вона зазначає, що в міжнародному досвіді відбувається перехід від боротьби за покращення становища жінок до більш широкої концепції гендерної рівності, яка приносить користь як жінкам, так і чоловікам. Це свідчить про зміни в підходах до гендерної політики і необхідність більш інтегрованих стратегій, які охоплюють всі сфери суспільного життя.

О. Кисельова підкреслює, що ще не так давно основна увага була зосереджена на покращенні становища жінок, однак зараз гендерна рівність є питанням, що стосується як жінок, так і чоловіків. Така зміна орієнтації означає, що необхідно інтегрувати гендерну рівність в загальну політичну стратегію країни, зокрема через: впровадження гендерно орієнтованих стратегій в різних секторах: економіка, освіта, охорона здоров'я, соціальні служби, забезпечення підтримки з боку політиків для гарантування того, щоб гендерна політика не була лише декларацією, а реально впроваджувалася на всіх рівнях управління.

Цей перехід до більш комплексного підходу означає, що діяльність у сфері гендерної рівності вже не є простою реалізацією окремих проектів або

ініціатив, а є частиною загальної політики, яка має бути інтегрована в усі державні стратегії.

Кисельова О. також звертає увагу на те, що інституційні механізми, які відповідають за забезпечення гендерної рівності, повинні виконувати роль каталізаторів змін в системі управління. Вони мають сприяти інтеграції гендерних питань на кожному етапі формування політик і стратегій [32].

Незважаючи на значний прогрес у створенні інституційних механізмів для забезпечення гендерної рівності, Кисельова зазначає, що існують певні труднощі в інтеграції гендерної політики в усі стратегії та програми на кожному рівні. Група спеціалістів із інтеграційних стратегій Ради Європи також визначає важливість механізмів забезпечення гендерної рівності в контексті інтеграції цих питань у загальні стратегії та програми. Вони повинні стати не лише інструментами, які забезпечують реалізацію окремих гендерних ініціатив, а й активними учасниками процесу формування політик. Вони мають створювати умови для інтеграції гендерної рівності на всіх рівнях, зокрема на рівні місцевих органів влади та в рамках міжнародних ініціатив.

Отже, інституційні механізми забезпечення гендерної рівності повинні адаптуватися до нових реалій і активно інтегруватися у процеси управління та прийняття рішень. Зміна акценту з боротьби за права жінок на гендерну рівність вимагає змін не тільки в підходах до політики, а й в інституційних практиках, які забезпечують реалізацію цієї політики. Потрібно зосередитися на тому, щоб механізми гендерної рівності стали невід’ємною частиною політичних стратегій та управлінських практик, а також мали необхідні ресурси і підтримку для своєї ефективної роботи.

Грицай І. О. визначає, що правова система включає гендерні відмінності та закріплює за жінками та чоловіками певний соціальний статус, а існуючі гендерні установки та усталена система гендерних відносин впливають на створення та реалізацію деяких правових інститутів та норм.Гендерні відносини стають частиною правового регулювання та правової системи, тому залежать від будь-яких структурних чи первинних змін у ній[19, С. 68].

Принцип гендерної рівності може бути підтверджений у випадку, коли правильне правове регулювання статусу чоловіків і жінок встановлено в конкретному нормативно-правовому акті, а також у всій правовій системі. У процесі створення нормативно-правового органу для забезпечення принципу ґендерної рівності Україна має орієнтуватися на передову міжнародну практику у цій сфері та реалізовувати політику рівності[57, С. 121].

Нормативно-правовий суб'єкт способу забезпечення принципу гендерної рівності фактично відображено в чинній правовій системі України, яка включає: Закони України; підзаконні акти; міжнародні нормативно-правові акти та угоди, обов'язковість яких видана Верховною Радою України [62, С. 10].

Рівність усіх осіб перед законом означає наявність у них рівних правових можливостей матеріального і процесуального характеру для реалізації рівних за змістом і обсягом прав і свобод. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина закріплені Конституцією України. Одним із основоположних принципів правового статусу особи є принцип конституційної рівності. Чинний закон розробляє та розвиває конституційні засади принципу гендерної рівності [17, С. 15].

Установи та агенції: спеціалізовані органи, такі як національні комісії з питань рівності або офіси омбудсменів, які забезпечують контроль за виконанням законодавства і підтримку постраждалих.

Поліцейські та судові системи: окремі підрозділи у поліції та спеціалізовані суди, які займаються справами гендерно-зумовленого насильства.

3. Політики та програми, які досліджували фахівці Фонду народонаселення ООН, Гришко Н. та багато інших.

З 2020 року UNFPA реалізує проект «Міста та громади, вільні від насильства», щоб допомогти громадам побудувати ефективні та стійкі місцеві системи протидії насильству та його запобігання.

Проект «Міста та громади вільні від домашнього насильства» реалізовано у 30 містах та громадах-партнерах: Біла Церква, Вінниця, Добропілля, Дніпро, Запоріжжя, Калуш, Київ, Костянтинівка, Краматорськ, Кременчук, Кропивницький, Лубни, Львів, Маріуполь, Мелітополь, Миколаїв, Одеса, Покровськ,Ужгород, Харків, Херсон, Коршів, Хотин,Черкаси.

Ще одним сервісом, за допомогою якого Фонд народонаселення ООН відповів на виклики війни, є онлайн-платформа «Аврора». Тут постраждалі від насильства, пов'язаного з війною, особливо сексуального характеру, можуть отримати спеціалізовану психотерапевтичну підтримку.

2021 року UNFPA створив десять соціальних підприємств для боротьби з гендерно-зумовленим насильством та запобігання йому, допомагаючи підтримувати професійний розвиток і працевлаштування постраждалих від гендерного насильства. Ця робота ведеться в напрямку економічного розширення можливостей постраждалих[23].

Політики та програми у визначеній сфері також представлені наступними документами:

1. Національний план дій щодо виконання рекомендацій восьмої проміжної доповіді Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок для України щодо виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації. Забезпечення комплексного та ефективного встановлення політики та програм, спрямованих на досягнення ґендерної рівності, беручи до уваги важливість дотримання прав людини, а також покращення процесу збору ґендерних даних та беручи до уваги інші пов'язані питання.

2. Національний план дій щодо виконання резолюції Ради Безпеки ООН «Жінки, мир, безпека» до 2025 року. Одним із принципів є об'єктивність та раціональність положень Національного плану щодо виявлення існуючих проблем, їх оцінки, а також пошуку найкращих варіантів їх вирішення на основі адміністративних даних та статистичної інформації.

3. Зобов'язання в рамках програми «Партнерство відкритого уряду», одним із зобов'язань є надання доступу до даних, дезагрегованих за статтю.

4. Постанова КМУ від 02.12.2020 р. N 1517-р «Про питання збору даних для моніторингу ґендерної рівності, у тому числі показників, що відповідають деяким положенням Пекінської платформи дій та Цілей сталого розвитку». Всього 226 показників, з яких 104 розробляє Держстат, а решта – інші органи державної влади, місцевого самоврядування та установи. Індикатори згруповані в 12 тематичних розділів: 1) «Люди»; 2) «Відтворення, сім'я і сім'я»; 3) «Зайнятість та економіка»; 4) «Освіта»; 5) «Соціальне життя та прийняття рішень»; 6) «Здоров'я і смертність»; 7) «Злочинність і насильство»; 8) «Наука та ІКТ»; 9) «Баланс роботи і життя»; 10) «Соціальний захист»; 11) «Фізична культура і спорт»; 12) «Жінки. Мир. Безпека».

5. Вказівки щодо інтеграції гендерних підходів є при розробці офіційно-правових актів, які не тільки визначають такі поняття, як «гендер» та «ґендерний підхід», а й при проведенні гендерного аналізу (це основа). Застосовуючи гендерний підхід використовуються статистичні дані за статтю, віком, місцем проживання, ознаками інвалідності та іншими характеристиками, пов'язаними з проблемою, вирішення яких призводить до судового позову.

6. Методи оцінки гендерного впливу галузевої реформи для виявлення відмінностей у розташуванні, потребах та доступності ресурсів груп жінок і чоловіків, яких торкнеться галузева реформа, та впровадження галузевої реформи в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади для різних груп та/або окремих груп можливих позитивних і негативних ефектів, що неможливо, якщо інформація розподілена не тільки за статтю, а й за іншими ознаками.

7. Можна визначити інші НПА, обґрунтування реалізації яких неможливо без даних про якість, дезагрегованих за статтю. Наприклад, при проведенні гендерного аудиту на підприємствах, установах та організаціях необхідно перевірити політику забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків (аналіз процесів прийняття рішень та участі жінок і чоловіків, статистичні та адміністративні дані, що свідчать про діяльність організації, установи, організацій у цій сфері). Зокрема, йдеться про наказ Міністерства соціальної

політики України від 09.08.2021 № 448 щодо методичних рекомендацій для проведення гендерних аудитів в установах та організаціях[21].

Освітні програми: програми підвищення обізнаності про гендерно-зумовлене насильство, тренінги для працівників правоохоронних органів, освітні кампанії для громадськості.

Соціальні програми: програми підтримки постраждалих від насильства, такі як притулки, гарячі лінії, психологічна допомога.

4. Громадянське суспільство та неурядові організації (НУО):

Активізм та адвокація: роль неурядових організацій у просуванні законодавчих змін, захисті прав постраждалих, організації кампаній з підвищення обізнаності.

Партнерство між державою та НУО: спільні проекти та ініціативи для боротьби з гендерно-зумовленим насильством.

Таким чином, наукові розробки в цій сфері постійно оновлюються, зокрема, за рахунок міждисциплінарних досліджень, що залучають експертів з права, соціології, психології, соціальної роботи та інших галузей. Основна мета цих досліджень – створення ефективних механізмів для запобігання гендерно-зумовленому насильству та забезпечення підтримки постраждалим.

Отже, боротьба з гендерно-зумовленим насильством потребує вдосконалення як на міжнародному, так і на національному рівнях. Позитивні зміни в Україні, такі як ратифікація Стамбульської конвенції, створення законів про домашнє насильство та забезпечення рівності прав жінок і чоловіків, демонструють зусилля на державному рівні для захисту постраждалих від насильства. Однак існують «сліпі плями» в законодавстві, зокрема відсутність ефективного правового захисту від сексуальних домагань та недосконале судове реагування на випадки насильства, що потребує подальшого вдосконалення.

Важливим аспектом є зміцнення інституційних механізмів, зокрема створення гендерно-орієнтованих управлінських стандартів на рівні центральних і місцевих органів влади. Це допоможе забезпечити інтеграцію

гендерної політики на всіх рівнях управління. Спільна робота органів влади, соціальних служб, медичних установ та громадських організацій дозволяє створити більш ефективну систему підтримки постраждалих від насильства.

Особливе значення у контексті гендерно-зумовленого насильства мають виклики, які виникають під час збройних конфліктів. У зв'язку з війною в Україні проблема сексуального насильства, примусового переміщення жінок і дітей, а також відсутність доступу до правосуддя стала ще більш гострою. Стамбульська конвенція та інші міжнародні документи визнають гендерно-зумовлене насильство як серйозну проблему, яка не повинна бути ігнорована навіть під час війни.

Програми, як ініціативи Фонду ООН у галузі народонаселення (UNFPA), сприяють створенню ефективних місцевих систем протидії насильству. Зокрема, програма «Міста та громади, вільні від насильства» активно впроваджується у багатьох українських містах і громадах, що дозволяє створювати більш стійкі місцеві системи допомоги та захисту. Однак важливим є подальше забезпечення рівного доступу до цих ресурсів на всій території України.

Таким чином, ефективне публічно-управлінське забезпечення боротьби з гендерно-зумовленим насильством має включати комплексний підхід, який враховує правові, інституційні, соціальні та культурні аспекти, а також необхідність постійного вдосконалення національної та міжнародної нормативної бази.

Отже, розглянувши стан наукової розробки проблеми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля, можна зробити висновок, щоміжнародні та національні закони є важливою основою для боротьби з гендерно-зумовленим насильством. Науковці, зокрема Йосипів А. та Жиравецький А., наголошують на важливості вдосконалення міжнародного і національного законодавства.

Дослідження Проневич О. С., Кисельової О. та інших вказують на необхідність зміцнення інституційної спроможності органів влади та місцевих

адміністрацій для впровадження гендерної політики. Гендерна рівність повинна стати інтегрованою частиною політичних стратегій, що забезпечить сталий розвиток та подолання гендерних стереотипів.

Кисельова О. підкреслює важливість переходу від боротьби за покращення становища жінок до більш широкого підходу до гендерної рівності, що включає як жінок, так і чоловіків. Це вимагатиме інтеграції гендерної політики в усі аспекти державного управління, включаючи економіку, охорону здоров'я, освіту і соціальні послуги.

Горват К. звертає увагу на те, що гендерно-зумовлене насильство не зникає під час війни, і навіть в умовах конфлікту необхідно дотримуватись норм міжнародних конвенцій, таких як Стамбульська конвенція. Під час війни вразливість жінок до гендерного насильства зростає, що вимагає від держави посиленої уваги до захисту постраждалих від насильства.

Дослідження вказують на те, що для досягнення ефективних результатів у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством необхідно не лише вдосконалювати законодавство, а й зміцнювати інституційні механізми та інтегрувати гендерну політику на всіх рівнях державного управління. Це забезпечить не лише покращення правового становища жінок, але й зміцнить загальний соціально-економічний розвиток країни.

1.2 Уточнення змісту основних понять дослідження: «насильство», «гендерно-зумовлене насилля», «подолання гендерно-зумовленого насилля», «публічно-управлінське забезпечення», «публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля»

Зміст основних понять дослідження має важливе значення для розуміння проблеми гендерно-зумовленого насильства та механізмів його подолання. Для повного розуміння досліджуваних проблем важливо чітко визначити ключові поняття. Це дозволяє формулювати гіпотези та аналізувати результати в чітких і зрозумілих термінах.

Представимо уточнення змісту цих понять:

1. Насилля

Дзюбинська М. визначає, що насильство – це будь-яка умисна дія однієї особи щодо іншої, яка порушує її конституційні права і свободи та завдає моральної шкоди, шкоди її фізичному чи психічному здоров'ю. Воно може бути фізичним, психологічним і сексуальним[25].

Під насильством Тимченко Р. В. розуміє будь-яку умисну дію фізичної, статевої, психологічної чи економічної спрямованості особи, яка порушує конституційні права і свободи і завдає моральної шкоди, фізичного чи психічного здоров'я.

Отже, насилля – це будь-які дії або бездіяльність, що спричиняють фізичний, сексуальний, психологічний або економічний збиток чи страждання іншій особі або групі осіб. Насильство може проявлятися в різних формах, включаючи фізичне побиття, зґвалтування, словесні образи, економічний тиск та інші форми примусу чи залякування.Насильство може бути фізичним, психологічним, сексуальним або економічним, і воно завжди має серйозні наслідки для постраждалих осіб і суспільства в цілому. Підвищення обізнаності про насильство, запобігання його проявам і забезпечення правових механізмів для захисту постраждалих є важливими завданнями для будь-якої держави.

Насильство, незалежно від його форми, порушує фундаментальні права людини на безпеку, свободу та гідність. Важливо, що сучасне законодавство багатьох країн визнає насильство не тільки як індивідуальне порушення, а й як соціальну проблему, що потребує комплексного підходу для її подолання.

2. Гендерно-зумовлене насилля

Гендерне насильство – це насильство, спрямоване проти особи через її стать або насильство, яке непропорційно впливає на осіб певної статі.

Насильство щодо жінок розуміється як порушення прав людини та форма дискримінації щодо жінок і означає всі акти насильства за статевою ознакою, які призводять або можуть призвести до таких характеристик як:

- фізична шкода;

- сексуальна шкода;
- психологічна шкода;
- економічна шкода;
- страждання[70].

Гендерне насильство може включати сексуальну, фізичну, психічну та економічну шкоду, завдану публічно чи приватно. Це також включає погрози насильства, примусу та маніпуляції. Це може приймати різні форми, такі як сексуальне насильство, каліцтво статевих органів і так звані «злочини честі» [70].

Отже, гендерно-зумовлене насилля (ГЗН) – це форма насильства, спрямована проти особи через її гендерну ідентичність або вираження. Це включає насильство, яке виникає внаслідок гендерних стереотипів, соціальних норм і структур нерівності. ГЗН може включати:

- фізичне насилля: побиття, тортури, каліцтво геніталій.
- сексуальне насилля: зґвалтування, сексуальні домагання, примусова проституція.
- психологічне насилля: погрози, залякування, психологічний тиск.
- економічне насилля: фінансовий контроль, позбавлення економічних ресурсів.

Гендерне насильство – це насильство, яке спрямоване на осіб через їхню стать або гендерну приналежність. Зазвичай воно стосується жінок і дівчат, але може також включати осіб з різною гендерною ідентичністю, зокрема трансгендерних осіб чи людей, які не відповідають суспільним уявленням про «традиційні» гендерні ролі. Гендерно-зумовлене насильство є різновидом насильства, що порушує основні права людини, зокрема право на безпеку, гідність, свободу від дискримінації та фізичну недоторканність.

3. Подолання гендерно-зумовленого насилля

Подолання гендерно-зумовленого насилля – це комплекс заходів, спрямованих на запобігання, зменшення та ліквідацію гендерно-зумовленого насильства[55]. Це включає:

Профілактика: освітні програми, кампанії з підвищення обізнаності, зміна суспільних норм та стереотипів.

Реакція та підтримка: надання допомоги постраждалим, включаючи психологічну, медичну та правову підтримку, робота правоохоронних органів.

Юридичні та політичні заходи: розробка та впровадження законодавства, забезпечення його дотримання, створення інституційних механізмів [20].

Подолання гендерно-зумовленого насильства є ключовою частиною забезпечення прав людини та досягнення гендерної рівності в суспільстві. Це складний та багатогранний процес, що включає правові, соціальні, культурні та економічні аспекти, спрямовані на запобігання насильству, підтримку постраждалих і покарання кривдників. Важливо, що боротьба з гендерно-зумовленим насильством не лише фокусується на наслідках, але й на корінних причинах, таких як гендерні стереотипи, нерівність та дискримінація за ознакою статі.

Подолання гендерно-зумовленого насильства є комплексним процесом, що потребує ефективного правового регулювання, функціонуючих інституцій, просвітницьких ініціатив, підтримки постраждалих, а також культурних змін у суспільстві. Зміни повинні відбуватися як на рівні окремих осіб, так і на рівні держави, міжнародних організацій і громадських ініціатив.

4. Публічно-управлінське забезпечення

Публічно-управлінське забезпечення – це діяльність державних органів та інституцій, спрямована на організацію, регулювання та контроль виконання певних завдань та політик у суспільстві[43, С. 29]. Це включає:

- розробку та впровадження політик: створення законів, програм та стратегій.
- моніторинг та оцінка: контроль за виконанням програм та оцінка їх ефективності.
- координація діяльності: співпраця між різними інституціями та організаціями [63, С. 19].

Публічно-управлінське забезпечення – це система організаційних, правових, економічних та соціальних механізмів, спрямованих на ефективну реалізацію державної політики, забезпечення прав і свобод громадян, стабільність і розвиток суспільства. Це сукупність дій і заходів, що здійснюються органами публічного управління з метою належного виконання законодавчих та виконавчих функцій у різних сферах життєдіяльності суспільства.

Публічно-управлінське забезпечення є важливою складовою ефективного функціонування держави та суспільства в цілому. Воно включає в себе комплекс заходів, спрямованих на забезпечення державного управління у різних сферах суспільного життя, гарантування прав і свобод громадян, а також створення умов для сталого розвитку та стабільності держави.

5. Публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля

Публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля – це комплекс дій державних органів, спрямованих на запобігання, реагування та ліквідацію гендерно-зумовленого насильства [5, С. 25]. Це включає:

- створення правових рамок: прийняття та імплементація законів та нормативних актів, спрямованих на захист постраждалих та покарання кривдників.
- інституційна підтримка: створення та підтримка роботи спеціалізованих установ, таких як кризові центри, притулки, гарячі лінії.
- освітні та профілактичні заходи: розробка та реалізація програм з підвищення обізнаності, освіта громадськості та професійної підготовки працівників, які взаємодіють з постраждалими від насильства.
- міжвідомча координація: забезпечення співпраці між різними державними та недержавними організаціями для ефективної реалізації програм та заходів проти гендерно-зумовленого насильства [46, С. 76].

Ці поняття є ключовими для розуміння та аналізу проблеми гендерно-зумовленого насильства і ролі держави у її вирішенні.

Уточнення змісту основних понять дослідження: «насильство», «гендерно-зумовлене насилля», «подолання гендерно-зумовленного насилля», «публічно-управлінське забезпечення», «публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля» дає змогу сформувати наступні визначення:

– насильство є складним соціальним феноменом, що охоплює фізичні, психологічні, сексуальні та економічні форми, які порушують основні права і свободи особи. Насильство завдає значної шкоди фізичному та психічному здоров'ю, створюючи глибокі соціальні та індивідуальні наслідки.

– гендерно-зумовлене насильство відображає нерівність між статями, закріплену через соціальні стереотипи та гендерні ролі. Це насильство часто спрямоване на жінок та дівчат, хоча може також торкатися чоловіків і людей з іншою гендерною ідентичністю.

– подолання гендерно-зумовленого насильства включає комплексні заходи на рівні профілактики, підтримки постраждалих та забезпечення юридичних і політичних механізмів захисту.

– публічно-управлінське забезпечення є важливою складовою ефективного управління проблемою гендерно-зумовленого насильства. Від організації політик, прийняття законів до координації між державними та недержавними організаціями – публічне управління відіграє ключову роль у боротьбі з насильством. Важливою є також інституційна підтримка через створення кризових центрів, притулків, гарячих ліній для постраждалих осіб.

Ці концепти мають важливе значення для розуміння не тільки суті гендерно-зумовленого насильства, а й тих механізмів, що необхідні для боротьби з ним. Вони підкреслюють важливість міжсекторальної координації та інтеграції різних підходів у вирішенні цієї складної соціальної проблеми.

1.3 Принципи та методи дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля

Дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства базується на певних принципах і методах, які допомагають глибше зрозуміти проблему та розробити ефективні стратегії її вирішення [45].

Принципи дослідження:

1. Принцип системності:

Підхід до дослідження як до комплексної системи, що включає взаємодію різних елементів: законодавства, інституцій, програм, політик, громадянського суспільства.

2. Принцип міждисциплінарності:

Використання знань і методів з різних дисциплін (соціології, права, політології, психології, соціальної роботи) для повного охоплення проблеми.

3. Принцип прав людини:

Орієнтація на забезпечення та захист прав людини, особливо постраждалих від гендерно-зумовленого насильства, в основі досліджень і розробок політик.

4. Принцип рівності та недискримінації:

Забезпечення рівного доступу до ресурсів, послуг і захисту для всіх, незалежно від статі, віку, раси, етнічної приналежності чи інших характеристик.

5. Принцип участі:

Включення різних зацікавлених сторін у процес дослідження, розробки та впровадження політик, особливо тих, хто постраждав від насильства[31, С. 4].

В сучасній науці існують декілька основних принципів, які забезпечують отримання надійних і важливих результатів. Автор дотримується наступних з них:

Об’єктивність – наукове дослідження повинно бути вільним від особистих упереджень або суб’єктивних впливів. Дані і результати мають бути

отримані та інтерпретовані на основі фактів, а не на основі переконань або очікувань.

Відтворюваність – результати наукового дослідження повинні бути відтворюваними іншими дослідниками при аналогічних умовах. Це забезпечує достовірність і надійність отриманих даних.

Систематичність – дослідження повинні проводитися за чітко визначеним планом або методологією, щоб забезпечити логічну послідовність дій і правильну інтерпретацію результатів.

Прозорість – наукові процеси, методи та результати мають бути відкритими для перевірки та оцінки іншими дослідниками. Це дозволяє перевірити надійність даних та уникнути наукових фальсифікацій.

Критичність – дослідники повинні бути готові піддавати сумніву свої власні припущення, результати та теорії, а також вміти критично аналізувати інші дослідження.

Етичність – наукове дослідження повинно проводитися з дотриманням етичних норм і принципів, таких як повага до прав людини, етичне поводження з даними і справедливість у висновках.

Інноваційність – важливим є прагнення до створення нових знань, підходів та рішень для вирішення існуючих проблем, що сприяє науковому прогресу.

Ці принципи є основою для отримання важливих і надійних результатів наукових досліджень автора, які сприяють розвитку науки і суспільства.

У дослідженні для розкриття теми автор дотримується також таких принципів наукового пізнання:

Принцип системності – будь-яке явище або процес розглядається як частина певної системи, взаємопов’язаної з іншими елементами. Це дозволяє розглядати досліджуваний об’єкт у контексті ширших зв’язків і залежностей.

Принцип історизму – явища та процеси вивчаються в їхньому розвитку та історичних змінах. Цей принцип підкреслює важливість аналізу динаміки явищ у часі, враховуючи попередні етапи розвитку.

Принцип об’єктивності – дослідник прагне уникати суб’єктивних упереджень і забезпечувати точне та неупереджене вивчення об’єкта дослідження, спираючись на фактичні дані та об’єктивні методи дослідження.

Принцип конкретності істини – знання, отримані в дослідженні, повинні бути точними, достовірними та відповідати конкретним умовам часу і простору. Це означає, що кожне наукове твердження має бути перевірене на основі конкретних фактів і даних.

Принцип єдності теорії і практики – теоретичні дослідження повинні мати практичне значення і навпаки. Результати наукових досліджень мають бути застосовними на практиці або сприяти вирішенню реальних проблем.

Принцип верифікованості – наукові гіпотези та результати повинні піддаватися перевірці та підтвердженню іншими дослідниками за допомогою експериментів, аналізу даних або спостережень.

Принцип розвитку – наукове пізнання має враховувати динамічний характер реальності, тобто усвідомлювати, що світ і знання про нього постійно змінюються і розвиваються.

Принцип логічності – процес наукового пізнання має бути внутрішньо узгодженим, кожен етап дослідження повинен логічно випливати з попереднього, а отримані висновки мають бути логічними і обґрунтованими.

Принцип наочності – складні наукові поняття та ідеї часто потребують візуалізації для кращого розуміння. Використання схем, графіків та діаграм допомагає наочно демонструвати результати дослідження.

Ці принципи наукового пізнання допомагають автору структурувати дослідження, забезпечують його логічність, об’єктивність і практичну цінність, сприяючи досягненню наукової істини [20].

Методи дослідження:

1. Кількісні методи:

Анкетування та опитування: збір статистичних даних про поширеність, характер і наслідки гендерно-зумовленого насильства.

Аналіз статистичних даних: оцінка наявних даних для виявлення тенденцій, моделей і кореляцій.

2. Якісні методи:

Інтерв'ю: поглиблене вивчення досвіду постраждалих від насильства, працівників правоохоронних органів, соціальних працівників, політиків тощо.

Фокус-групи: дискусії з невеликими групами для глибшого розуміння проблем, перешкод і можливостей у подоланні гендерно-зумовленого насильства.

Кейс-стадії: детальний аналіз конкретних випадків гендерно-зумовленого насильства та реакцій на них.

3. Аналіз документів:

Правовий аналіз: вивчення національних та міжнародних законодавчих актів, нормативних документів і політик, пов'язаних з гендерно-зумовленим насильством.

Аналіз політик та програм: оцінка ефективності існуючих програм та ініціатив, спрямованих на боротьбу з насильством.

4. Порівняльний аналіз:

Порівняння: вивчення підходів і практик різних країн у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством для виявлення ефективних моделей.

Історичний аналіз: дослідження змін у підходах до подолання гендерно-зумовленого насильства з плином часу.

5. Моніторинг та оцінка:

Моніторинг: постійне спостереження за реалізацією політик та програм для своєчасного виявлення проблем і коригування дій.

Оцінка ефективності: визначення результатів і впливу впроваджених заходів для коригування і вдосконалення стратегій.

6. Інноваційні методи:

Цифровий аналіз: використання великих даних та аналітики для виявлення нових патернів та розуміння проблеми на глибшому рівні.

Соціальні мережі та медіа аналіз: дослідження ролі медіа і соціальних мереж у формуванні громадської думки та впливі на поведінку щодо гендерно-зумовленого насильства[41].

Підсумовуючи можна сказати, що представлені принципи та методи дозволяють дослідникам отримувати різносторонню інформацію про проблему гендерно-зумовленого насильства і розробляти ефективні публічно-управлінські стратегії для її подолання.

Отже, принцип системності дозволяє розглядати гендерно-зумовлене насильство як частину комплексної системи, що включає взаємодію різних елементів: законодавства, інституцій, соціальних програм та політик. Це допомагає враховувати різноманітні фактори, що впливають на проблему насильства, і розробляти багатогранні стратегії для її подолання.

Принцип міждисциплінарності сприяє використанню знань і методів з різних наукових галузей, що дозволяє глибше зрозуміти всі аспекти гендерно-зумовленого насильства. Це включає соціологічний аналіз, правовий підхід, психологічні дослідження, політологію та соціальну роботу.

Принцип прав людини є ключовим у розробці політик і стратегій, оскільки фокусується на захисті прав постраждалих осіб, зокрема жінок і дітей, від гендерно-зумовленого насильства.

Принцип рівності та недискримінації наголошує на необхідності забезпечення рівного доступу до захисту та ресурсів для всіх осіб, незалежно від їх статі, віку, раси чи інших характеристик, що особливо важливо для розв’язання проблеми гендерно-зумовленого насильства.

Принцип участі вказує на необхідність включення всіх зацікавлених сторін у процес розробки і впровадження політик, що мають справу з цією проблемою, зокрема постраждалих від насильства. Це важливо для створення ефективних стратегій та програм [41].

Кількісні методи – такі як анкетування та аналіз статистичних даних – дозволяють зібрати великий обсяг інформації для виявлення закономірностей і

тенденцій щодо поширеності та характеру гендерно-зумовленого насильства, що є важливим для створення відповідних програм.

Якісні методи – інтерв'ю, фокус-групи та кейс-стадії – дозволяють глибше вивчити індивідуальний досвід постраждалих, а також розглянути контекст соціальних та культурних аспектів, які впливають на проблему насильства.

Аналіз документів – включає вивчення правових актів і політик, пов'язаних з гендерно-зумовленим насильством. Це важливо для розуміння того, як існуючі законодавчі та нормативні документи можуть бути вдосконалені для захисту жертв насильства.

Порівняльний аналіз дозволяє дослідити, як інші країни справляються з цією проблемою, і на основі їх досвіду розробляти найбільш ефективні моделі боротьби з гендерно-зумовленим насильством.

Інноваційні методи – як цифровий аналіз та аналіз соціальних мереж – відкривають нові можливості для розуміння проблеми на глибшому рівні, а також для відстеження громадської думки та реагування на зміни в соціумі.

Дотримання цих принципів і методів дозволяє дослідникам не лише глибше осмислити проблему гендерно-зумовленого насильства, але й розробляти ефективні стратегії публічно-управлінського забезпечення його подолання. Важливо, що ці підходи допомагають не лише виявити масштаби та різноманітність цього явища, але й вчасно коригувати політики, що сприяють зменшенню насильства в суспільстві.

РОЗДІЛ 2
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ

Встановивши основні методологічні аспекти дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля, варто проаналізувати теоретичні основи дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля: визначити сутність та основні ознаки гендерно-зумовленого насилля, основи публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля та закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля.

2.1 Сутність, зміст, принципи, форми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля

Дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства має критичну важливість адже на основі досліджень можна визначити масштаби, причини та особливості гендерно-зумовленого насильства, що в свою чергу дозволяє державним органам розробляти цільові стратегії для попередження та подолання насильства.Результатитаких досліджень сприяють створенню комплексних законодавчих актів і політик, які забезпечують правову базу для захисту постраждалих і покарання кривдників.

Дослідження гендерно-зумовленого насилляв контексті публічного управління допомагають виявляти стереотипи та дискримінаційні практики, які підтримують гендерне насильство. Це дозволяє розробляти освітні програми та інформаційні кампанії для суспільства, а також сформувати публічно-управлінське забезпечення на основі даних, що допомагає змінювати суспільні уявлення про гендерні ролі та стосунки.

Аналіз результатів дослідження гендерно-зумовленого насилляв контексті публічного управління допомагає вносити корективи в стратегії та механізми подолання насильства, забезпечуючи їхню адаптацію до сучасних викликів, адже публічно-управлінські рішення повинні ґрунтуватися на достовірних даних для ефективного використання державних ресурсів.

Дослідження в сфері подолання гендерно-зумовленого насильства є ключовим елементом для формування та вдосконалення публічно-управлінських механізмів. Воно забезпечує наукове обґрунтування політик, підвищує обізнаність суспільства, покращує підтримку постраждалих та гарантує ефективність заходів, спрямованих на подолання насильства.

На думку Марценюк Т., на сучасному рівні розвитку українського суспільства поле гендерної нерівності збільшується. Останні значні суспільно-політичні та економічні зміни в Україні актуалізували питання рівності, справедливості та рівноправності. Незважаючи на те, що українці взяли курс на побудову власного уряду, заснованого на демократичних цінностях, проблема насильства залишається дуже важливою проблемою в Україні, яка здебільшого проявляється у домашньому та гендерно-зумовленому насильстві[40].

Норт Д., Уолліс Дж., Вайнґест Б. зазначають, що останнім часом значно зріс інтерес до гендерно-зумовленого насильства. Все більше науковців та громадських захисників наголошують на важливості цього питання та необхідності залучення якомога більшої кількості людей до вивчення цієї проблеми. Серед найвідоміших учених, які заклали основи гендерних досліджень у соціально-психологічній сфері, варто відзначити науковців Т. Говорун (гендерний дискурс у психолого-педагогічній практиці), К. Кізі (формування гендерної культури молоді), Т. Марценюк (роль жінок у боротьбі з домашнім насильством) тощо [44].

Зауважимо, що термін «гендерне насильство» («gender-basedviolence») здебільшого стосується насильства над жінками та дівчатами. Сьогодні «гендерне насильство»функціонує як гіперонім, тобто загальний термін для термінів «гендерно-зумовлене насильство», «насильство щодо жінок»

(«насильство проти жінок (НПЖ)»), «насильство щодо жінок і дівчат», «насильство з боку інтимного партнера», «домашнє насильство» тощо.

Жінки та дівчата частіше є постраждалими від цього виду насильства, що включає фізичну, сексуальну, психологічну чи економічну шкоду, завдану особі. Воно включає як публічні, так і приватні погрози насильством, примусом і позбавленням волі[12].

Водночас зазначається, що постраждалими від цього виду насильства можуть бути також чоловіки та хлопці. Крім того, цей термін іноді використовується для опису насильства, спрямованого проти людей, щодо маскулінності/фемінності та/або гендерних норм [15].

Наголошується, що це одна з найпоширеніших форм насильства над жінками у всьому світі [37].

Широко визнано, що насильство щодо жінок і дівчат є не лише причиною, а й наслідком гендерної нерівності, яка в багатьох випадках посилюється дискримінаційними правовими та соціальними нормами, які виключають жінок і дівчат із суспільства. Це особливо визнається в Декларації Організації Об’єднаних Націй про ліквідацію насильства щодо жінок, де також зазначено, що насильство щодо жінок є «одним із соціальних механізмів, за допомогою якого жінки змушені займати становище неповноцінності порівняно з чоловіками».

Ситуації збройного конфлікту, постконфліктного врегулювання та випадки вимушеного переселення збільшують масштаби існуючих форм насильства та можуть призвести до появи нових форм.

Проблема замовчування гендерного насильства і особливо сексуального насильства в нашій країні стояла ще до збройного конфлікту. Проте з 2014 року він став глибшим і помітнішим. В Україні існує проблема прогалин у національному законодавстві та правових актах, які роблять їх обмеженими та неповною мірою сумісними з міжнародними стандартами. Це також створює перешкоди для притягнення злочинців до відповідальності та запобігання подібним злочинам. Звідси внесення відповідних змін до законодавства,

розробка стратегій боротьби з гендерними упередженнями та структурною несправедливістю на загальному рівні неможливі без належного розуміння відповідних концепцій і явищ.

Незважаючи на те, що насильство над жінками та гендерне насильство широко визнані, і ці терміни регулярно використовуються в міжнародних та національних правових документах, а також у наукових працях, їх визначення та пов’язані з ними питання все ще є проблематичними та викликають багато дискусій [14].

Гендерно-зумовлене насильство вчиняється проти когось через те, що він/вона належить до певної статі. Відповідно до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству, гендерне насильство включає:

– фізичне насильство;

– психологічне насильство;

– сексуальні домагання;

– каліцтво статевих органів;

– злочини, вчинені в ім’я честі;

– насильство в інституційному середовищі;

– ґендерна дискримінація.

Визначення гендерно-зумовленого насильства також міститься в Керівництві з інтеграції заходів щодо протидії гендерно-зумовленому насильству до гуманітарної діяльності. За даними Керівництва з інтеграції заходів щодо протидії гендерно-зумовленому насильству до гуманітарної діяльності, гендерно-зумовлене насильство є загальним терміном для будь-якого акту заподіяння шкоди, який вчиняється проти волі особи та пояснюється соціальними (гендерними) відмінностями між чоловіками та жінками, що викликає серйозне та зростаюче занепокоєння.

Таке насильство базується на розстановці сил і спрямоване на те, щоб принизити людину та викликати у неї відчуття неповноцінності.

Визнано, що гендерне насильство щодо чоловіків і хлопчиків існує також. Вони можуть піддаватися сексуальному насильству з боку інших чоловіків, особливо в контексті збройного конфлікту. Крім того, вони можуть стати постраждалими від такого виду насильства через поєднання соціального чи економічного статусу, інвалідності, імміграційного статусу та різних проявів нерівності.

На думку правозахисної організації «Ла Страда», гендерно-зумовлене насильство є проявом дискримінації за ознакою статі, а постраждалими стають переважно жінки. Насильство над жінками є основною причиною смерті та травм серед жінок репродуктивного віку. Воно не завжди забирає життя, але майже завжди завдає шкоди здоров'ю, безпеці та свободі постраждалих. Водночас гендерно-зумовлене насильство характеризується звинуваченням постраждалих та безкарністю винних.

Так, терміни «харасмент» та «аб'юз», які часто вживаються в українських та інших ЗМІ, також можуть стосуватися гендерно-зумовленого насильства. Відповідно, харасмент – це форма дискримінації, яка включає будь-яку небажану та образливу фізичну чи вербальну поведінку, яка ображає чи принижує людину, порушує недоторканість її приватного життя. Аб'юз – це не лише сексуальні домагання, але також можуть означати небажані коментарі, рухи тіла, вирази обличчя чи жарти про расу, етнічну приналежність, релігію, стать або небажаний фізичний контакт, наприклад удари, щипання тощо. Наприклад, якщо жінку домагаються в громадському місці, таке насильство можна назвати сексуальним.

Гендерно-зумовлене насильство – це насильство, яке завдає фізичної, сексуальної чи психологічної шкоди чи страждань, зумовлене гендерною дискримінацією, очікуваннями щодо гендерної ролі та/або гендерними стереотипами або зумовлене диференціальною владою за статтю[56].

Гендерно-зумовлене насильство є одним із найпоширеніших порушень прав людини у світі. Гендерно-зумовлене насильство – це гендерне насильство над особою або насильство щодо людей певної статі. Жінки та чоловіки

зазнають гендерного насильства, але більшість постраждалих – це жінки та дівчата, оскільки в основі цього явища лежить нерівність між жінками та чоловіками.

Гендерно-зумовлене насильство приймає різні форми (рис. 2.1).

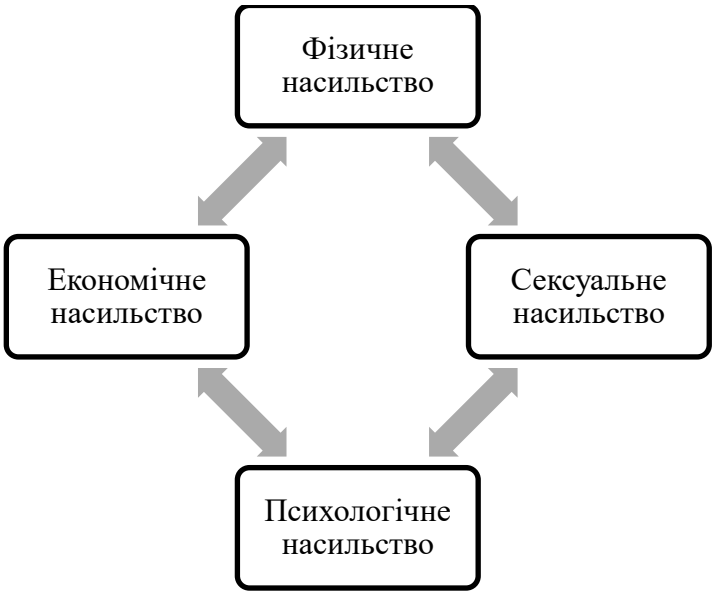

Рис. 2.1. Форми гендерно-зумовленого насильства

Фізичне насильство (побиття, удушення, штовхання, використання зброї, напад, вбивство тощо). Сексуальне насильство (статевий акт або замах на нього без згоди, зґвалтування, сексуальні домагання, торгівля людьми, секстинг тощо). Психологічне насильство (контроль, примус, образа, наклеп, словесна образа, переслідування тощо). Економічне насильство (знищення власності, фінансових ресурсів, обмеження доступу до освіти чи ринку праці, невиконання економічних зобов'язань, таких як ухилення від сплати аліментів тощо)[47].

Форми гендерно-зумовленого насильства

Фізичне : це призводить до травм, страждань і проблем зі здоров'ям, а в деяких випадках може навіть призвести до смерті. Типовими формами фізичного насильства є побиття, удушення, штовхання, застосування зброї. У ЄС 31% жінок зазнали одного чи кількох актів фізичного насильства з 15 років.

Сексуальне : це включає в себе статеві акти без згоди, спроби отримати статевий акт, дії з метою дії, спрямовані іншим чином проти сексуальної приналежності особи без її згоди. За оцінками, кожна 20 жінка (5%) була зґвалтована в країнах ЄС з 15 років.

Психологічне : включає психологічно образливу поведінку, таку як контроль, примус, економічне насильство та шантаж. 43% жінок у ЄС зазнали певної форми психологічного насильства з боку інтимного партнера.

Приклади гендерно-зумовленого насильства

Статеві домагання включають небажану вербальну, фізичну чи іншу невербальну поведінку сексуального характеру з метою або наслідком порушення гідності особи. Від 45% до 55% жінок у ЄС зазнавали сексуальних домагань з 15 років.

ООН визначає насильство щодо жінок як «будь-який акт гендерного насильства, який призводить або може призвести до фізичної, сексуальної або психологічної шкоди чи страждань жінкам, включаючи погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, відбувається це в громадському чи приватному житті.

Понад одна третина жінок і дівчат у всьому світі зазнають певної форми насильства протягом свого життя. Однак цей показник вищий у надзвичайних ситуаціях, конфліктах і кризах, коли вразливість і ризики збільшуються, і найчастіше сімейний, громадський і правовий захист порушується.

Гендерно-зумовлене насильство може статися з кожним. Однак це непропорційно вражає жінок і дівчат. Ті, хто потрапив у кризові ситуації, перебувають у подвійному гіршому становищі через свою стать і ситуацію.

Жінки та дівчата з інших різноманітних і маргіналізованих спільнот стикаються з ще більшим ризиком, коли гендерна нерівність поєднується з іншими формами гноблення. До групи підвищеного ризику входять:

- жінки з інвалідністю;
- молоді та дівчата-підлітки;
- жінки пенсійного віку;

- жінки етнічних меншин;
- біженці та мігранти [68].

Насильство щодо жінок розуміється як порушення прав людини та форма дискримінації щодо жінок і означає всі акти насильства за статевою ознакою, які призводять або можуть призвести до:

– фізичної шкоди;

– сексуальної шкоди;

– психологічної чи економічної шкоди;

– страждання для жінок[70].

Гендерно-зумовлене насильство– це насильство, що спрямоване проти особи через її стать або гендерну ідентичність.

Сутність гендерно-зумовленого насильства:

1. Причинність гендерних ролей та нерівностей: грунтується на стереотипних гендерних ролях і патріархальних структурах суспільства, які підтримують владу чоловіків над жінками та іншими гендерними групами.

2. Система контролю та влади: використовується як спосіб збереження влади та контролю однієї групи (наприклад, чоловіків) над іншою (жінками чи особами іншої гендерної ідентичності).

3. Широке поширення: гендерно-зумовлене насильство існує в різних сферах життя: сімейні стосунки, трудові відносини, суспільне життя тощо.

Основні ознаки гендерно-зумовленого насильства:

– головна ознака гендерно-зумовленого насильства полягає в тому, що постраждалі піддаються насильству саме через свою стать, гендерну ідентичність або невідповідність гендерним очікуванням.

– фізичне насильство: побиття, тілесні ушкодження, фізичні напади, які завдаються через приналежність до певної статі або гендеру.

– психологічне насильство: образи, приниження, погрози, емоційне маніпулювання, ізоляція від соціальних зв’язків або родини.

– сексуальне насильство: примус до сексуальних дій без згоди, сексуальні домагання, зґвалтування або будь-які дії сексуального характеру, спрямовані на жінок, чоловіків чи інших осіб через їх гендерну приналежність.

– економічне насильство: обмеження доступу до ресурсів, фінансовий контроль, заборона працювати або навчатися, зловживання владою у трудових відносинах.

– соціально-культурне насильство: проявляється через дискримінаційні традиції, норми, звичаї або практики, які підтримують гендерні стереотипи та закріплюють нерівність між статями[60].

Гендерно-зумовлене насильство є серйозною проблемою, яка має глибокі корені в суспільних структурах, що підтримують нерівність між статями. Воно може мати різні форми, але спільною ознакою є спрямованість на контроль, владу та дискримінацію за ознакою статі або гендерної ідентичності.

Основні ознаки гендерно-зумовленого насильства (ГЗН) можна виділити за різними аспектами:

1. Залежність від гендеру:

– мотив насильства – насильство спрямоване на особу через її стать або гендерну ідентичність;

– нерівність –виникає внаслідок гендерної нерівності, де одна стать (переважно чоловіки) домінує над іншою (жінки або особи інших гендерів).

2. Фізичне насильство:

– побиття, тілесні ушкодження, штовхання, викручування рук тощо;

–фізичний контроль над особою, примус або залякування через фізичну силу.

3. Психологічне насильство:

– постійні образи, приниження, зневага, погрози;

– маніпуляції, контроль емоцій, залякування або ізоляція від соціальних зв’язків і родичів.

4. Сексуальне насильство:

– примус до сексуальних дій без згоди;

– згвалтування, сексуальні домагання, використання сексу як інструменту контролю або приниження;

– сексуальна експлуатація або насильство через гендерну ідентичність.

5. Економічне насильство:

– обмеження доступу до фінансів або ресурсів;

– заборона працювати, контроль над доходами, фінансовий шантаж або утримання.

Ці ознаки є ключовими для ідентифікації гендерно-зумовленого насильства і його різноманітних проявів у суспільстві[60].

Управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства передбачає комплекс заходів, які містяться державними та недержавними органами для запобігання, виявлення та реагування на випадкові насильства, що базуються на гендерній нерівності та дискримінації. Основні завданняуправлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства можна представити на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Основні завдання управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства

Формування суспільної свідомості є важливим процесом у створенні культурних та соціальних норм, які впливають на поведінку людей та їхні цінності. Воно охоплює систему уявлень, переконань, цінностей та ідей, що формуються через взаємодію між людьми, медіа, системою освіти, державними інститутами та культурними традиціями [27].

Законодавчі ініціативи та державні програми також можуть впливати на зміну суспільної свідомості. Прийняття законів про заборону дискримінації, введення освітніх стандартів, що включають гендерну рівність, і підтримка соціальних програм формують нові соціальні норми.

Принципи формування свідомості для подолання гендерних стереотипів:

1. Принцип рівності та недискримінації: поширення ідей про те, що всі люди мають рівні права та можливості, незалежно від статі, етнічного походження, віросповідання тощо.

2. Принцип критичного мислення: навчання суспільства аналізувати інформацію та розрізняти факти від маніпуляцій, що дозволяє протистояти пропаганді та упередженим думкам.

3. Принцип участі та залучення: заохочення до активної участі громадян у вирішенні соціальних проблем, включаючи участь у соціальних акціях, обговореннях, роботі з громадськими організаціями.

Формування нової культури, в якій насильство не толерується, а повага до прав людини та гендерна рівність стають основними цінностями, дозволяє поступово зменшувати рівень насильства. Формування суспільної свідомості є ключовим елементом у побудові справедливого та рівноправного суспільства. Воно забезпечує створення умов, у яких кожен громадянин може відчути себе захищеним та мати рівні можливості для реалізації свого потенціалу. Для успішної боротьби з гендерно-зумовленим насильством необхідно комплексно впливати на свідомість через освіту, інформаційні кампанії, діяльність громадських організацій та державні ініціативи [10].

Підтримка постраждалих відгендерно-зумовленого насильства є важливою складовою соціальної допомоги та правової системи. Це включає

комплекс заходів, спрямованих на забезпечення фізичної, психологічної, соціальної та юридичної допомоги постраждалим, а також на їх реабілітацію та повернення до нормального життя. Такі заходи мають на меті забезпечити безпеку постраждалих, допомогти їм подолати наслідки насильства та підтримати їх у відновленні власної незалежності та впевненості [35].

Основні аспекти підтримки постраждалих відгендерно-зумовленого насильства:

1. Створення спеціалізованих притулків та кризових центрів є першочерговою умовою для забезпечення фізичної безпеки постраждалих. У таких центрах постраждалі можуть отримати тимчасовий прихисток, захист від кривдника та первинну допомогу.

2. Гарячі лінії забезпечують можливість постраждалим негайно звернутися за допомогою та консультацією. Це дає їм змогу отримати оперативну інформацію про доступні ресурси та підтримку.

3. Психологічна допомога є надзвичайно важливою для постраждалих від насильства, адже вона допомагає їм подолати стрес, травму та відновити емоційну рівновагу. Індивідуальні консультації з психологами та психотерапевтами, а також групова терапія з іншими постраждалими, сприяють відновленню впевненості у собі та розвитку позитивного ставлення до майбутнього.

4. Постраждалим часто потрібна допомога у розумінні своїх прав, підготовці документів для судових процесів або у складанні заяв до правоохоронних органів. Юридичні консультації забезпечують підтримку у підготовці справ проти кривдників та сприяють захисту інтересів постраждалих у суді.

Підтримка постраждалих відгендерно-зумовленого насильства потребує комплексного підходу, що включає захист, реабілітацію, юридичну та психологічну підтримку. Вона має на меті не тільки допомогти постраждалим впоратися з наслідками насильства, але й створити умови для їхнього повноцінного відновлення та інтеграції в суспільство. Розробка державних

програм та співпраця з громадськими організаціями є ключовими для ефективної реалізації цих заходів [61].

Створення ефективних механізмів протидії гендерно-зумовленому насильству вимагає системного підходу та належного управлінського забезпечення, що складається з формування міжвідомчих комісій, що складаються з представників державних установ, громадських організацій, правоохоронних органів та соціальних служб для координації дій та обміну інформацією та розробки спільних стратегій та планів дій на національному та місцевому рівнях для протидії гендерно-зумовленому насильству [48].

Сутність та зміст публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства включають системний підхід з боку держави, спрямований на захист прав людини, усунення нерівності та боротьбу з насильством, що виникає на основі гендерної дискримінації. Це забезпечення охоплює як правове регулювання, так і соціальну підтримку, спрямовану на запобігання насильству та допомогу постраждалим.

Зміст публічно-управлінського забезпечення полягає в наступному:

1. ухвалення законів, що захищають постраждалих від насильства та передбачають відповідальність для кривдників.

2. створення та підтримка кризових центрів, притулків для постраждалих, гарячих ліній, консультаційних служб.

3. просвіта населення щодо проблеми гендерно-зумовленого насильства.

4. моніторинг стану проблеми та ефективності реалізації програм боротьби з гендерно-зумовленим насильством, що дозволяє коригувати політику та вдосконалювати методи підтримки [49].

Таким чином, зміст публічно-управлінського забезпечення полягає в системному підході до боротьби з гендерно-зумовленим насильством

Принципи публічно-управлінського забезпечення:

1. Захист прав людини : держава зобов’язана забезпечити рівень прав та можливості для всіх громадян, захищаючи постраждалих відгендерно-зумовленого насильства.

2. Недискримінація та гендерна рівність : запобігання дискримінації за ознакою статі та підтримка гендерної рівності є основоположним принципом забезпечення рівного доступу до правосуддя та підтримки.

3. Прозорість і підзвітність : усі дії державних органів та організацій повинні бути відкритими для громадськості та підзвітними, особливо у питаннях розгляду скарги та надання допомоги.

Форми публічно-управлінського забезпечення:

1. Нормативно-правова база : прийняття та вдосконалення законів, що передбачають покарання за гендерно-зумовлене насильства, включаючи Кримінальний кодекс, закони про запобігання домашньому насильству та законодавство про рівність прав.

2. Створення спеціалізованих установ : створення кризових центрів, притулків та гарячих ліній для надання психологічної, юридичної та соціальної допомоги постраждалим.

3. Освітні та просвітницькі кампанії : програми, спрямовані на підвищення обізнаності про проблему насильства та гендерну рівність, залучення молоді до обговорення цих питань.

4. Моніторинг та оцінка : постійний моніторинг реалізації заходів і програм, а також оцінка їх ефективності для коригування та вдосконалення підходів.

Дані форми забезпечують цілісний підхід до протидії гендерно-зумовленому насильству, сприяють забезпеченню безпеки громадян та розвитку суспільства, вільного від насильства та дискримінації.

2.2.Система та механізм публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля

Система публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства включає в себе структури, процеси та інструменти,

спрямовані на запобігання насильству, захист постраждалих, притягнення винних до відповідальності та забезпечення гендерної рівності в суспільстві.

Система публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля має наступні складові:

1. Законодавча база

В 2017 році до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» внесено зміни, які включають низку питань щодо діяльності щодо запобігання та запобігання дискримінації за ознакою статі і насильства [50].

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» прийнятий для впровадження гендерної рівності в Україні. Цей закон регулює правовідносини у сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах суспільного життя.

Закон визначає поняття «гендер», «гендерна рівність», «дискримінація за ознакою статі», «позитивні дії» та інші ключові терміни. Основний принцип – забезпечення рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків у всіх сферах життя.

Згідно Закону забороняється будь-яка форма дискримінації за ознакою статі, включно з прямою та непрямою дискримінацією. Передбачаються також заходи щодо протидії сексуальним домаганням.

Закон забезпечує рівні можливості для жінок і чоловіків у працевлаштуванні, оплаті праці, кар’єрному зростанні та доступі до професійної освіти. Законом забороняється будь-яка дискримінація під час прийняття на роботу чи звільнення.

Закон дозволяє здійснювати позитивні дії для жінок або чоловіків, якщо ці заходи спрямовані на подолання гендерної нерівності, зокрема для посилення представництва жінок у політиці та керівних органах.

Закон передбачає створення уповноваженого органу, який буде займатися моніторингом виконання законодавства у сфері гендерної рівності.

Цей закон є важливим кроком у боротьбі з гендерною нерівністю в Україні та спрямований на забезпечення рівноправності у суспільстві[50].

Зокрема, надзвичайно важливою для вдосконалення законодавства України у цій сфері стала імплементація «Принципу 4П», закладеного у Стамбульській конвенції. Відповідно до цього принципу основна система заходів із запобігання та попередження насильства щодо жінок та домашнього насильства включає: профілактику – формування нетерпимого ставлення до гендерно зумовленого насильства; послуги та захист – надання якісних комплексних послуг (соціальних послуг, медичної, соціальної, психологічної, правової підтримки) постраждалим; притягнення кривдника до відповідальності – належний розгляд питань гендерно зумовленого насильства та притягнення кривдника до юридичної відповідальності та зміна моделі поведінки; політика – встановлення скоординованої міжвідомчої реакції на насильство, яка забезпечує ефективну та своєчасну допомогу в кожному випадку.

Отже, в Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» постраждалі від ґендерно зумовленого насильства мають право на:

– дієвий та оперативний захист у разі насильства, попередження повторних випадків;

– спілкування особисто або через свого представника з органами, які вживають заходів щодо запобігання та попередження насильства за статтю[50].

Вищезазначеним Законом України визначено коло суб’єктів, які вживають заходів щодо запобігання та попередження гендерно-зумовленого насильства та можуть звертатися до потерпілого:

1. Центральний орган виконавчої влади, наділений спеціальними повноваженнями у випадках забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків;

2. Органи виконавчої влади, зокрема уповноважені підрозділи Національної поліції України, місцеві адміністрації (у тому числі їх структурні

підрозділи у справах сім'ї, служби у справах дітей, органи управління освітою, органи охорони здоров'я тощо);

3. Органи місцевого самоврядування (сільські, міські, селищні, районні у містах (у разі створення) виконавчі органи ради та їх структурні підрозділи у справах сім'ї, служби у справах дітей, органи управління освітою, органи охорони здоров'я тощо);

4. Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

5. Суди;

6. Прокуратура.

Звісно, їх повноваження визначаються в першу чергу у сфері основної діяльності, але відповідно до правової системи вони зобов'язані повідомляти про факти гендерно-зумовленого насильства не пізніше ніж за добу.

Наразі в Україні розроблено та затверджено єдиний порядок інформування про тему гендерно-зумовленого насильства та здійснення заходів у сфері запобігання цим випадкам.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі», приймання та реєстрації заяв і звітів з насильства, вжиття заходів щодо його припинення здійснюється[51]:

– уповноваженими особами (структурним підрозділом) районних, державних адміністрацій;

–апаратом виконавчого комітету (структурного відділу) виконавчих органів рад громад району.

Голова/селищний голова несе персональну відповідальність за забезпечення своєчасних та ефективних заходів щодо запобігання та протидії гендерному насильству на території села.

Адміністративна відповідальність за гендерне насильство визначена статтею 173-2 Кримінального процесуального кодексу[5].

2. Інституційні структури

Дослідження допомагають зрозуміти потреби постраждалих від насильства і визначити, які саме інституційні механізми найбільш ефективні для їхнього захисту. Це дозволяє оптимізувати роботу правоохоронних органів, соціальних служб та кризових центрів[1].

Дослідження в цій сфері можуть допомогти в кількох аспектах:

– збір даних про конкретні потреби та проблеми постраждалих від насильства дозволяє краще розуміти, які саме види допомоги і підтримки їм необхідні.

– аналіз того, як працюють правоохоронні органи, соціальні служби та кризові центри, допомагає визначити, що працює добре, а що потрібно вдосконалити.

– дослідження допомагають визначити, як найефективніше використовувати наявні ресурси та що ще може бути впроваджено для покращення підтримки постраждалих.

– на основі досліджень можуть бути розроблені нові політики, програми та інтервенції, які краще відповідають потребам постраждалих від насильства.

Також важливо, щоб результати досліджень були доступні та використовувалися на всіх рівнях: від місцевих органів до національних агентств, що допоможе забезпечити комплексний підхід до проблеми[1].

Превентивні заходи публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля:

1. Проведення освітніх кампаній щодо гендерної рівності та насильства може допомогти змінити соціальні норми та поведінку.

2. Програми, які надають економічну підтримку жінкам і сім’ям, можуть зменшити економічну залежність і підвищити їхню здатність вирішувати ситуації насильства.

3. Покращення законодавства, яке захищає постраждалих від насильства, та забезпечення ефективного правозастосування може зменшити рівень насильства.

4. Створення кризових центрів, гарячих ліній і психологічної підтримки для постраждалих від насильства є важливими для їхньої допомоги та захисту.

5. Програми, які навчають здоровим способам спілкування та вирішення конфліктів у сім'ї, можуть допомогти запобігти насильству.

Розробка комплексних превентивних заходів, що враховують ці фактори, може значно знизити рівень гендерного насильства та підтримати постраждалих.

Законодавство відіграє критичну роль у боротьбі з гендерним насильством, забезпечуючи правовий захист постраждалих і встановлюючи санкції для кривдників.

Представимо ключові аспекти, які важливо враховувати при розробці чи вдосконаленні законодавства:

1. Законодавство повинно чітко визначати, що таке гендерне насильство, включаючи фізичне, сексуальне, психологічне та економічне насильство. Визначення має бути достатньо широким, щоб охоплювати різні форми насильства.

2. Наявність чітких кримінальних статей, які передбачають покарання за різні види гендерного насильства, є основою правового захисту. Це включає статті про домашнє насильство, сексуальні домагання, примусові аборти, та інші форми насильства.

3. Законодавство має передбачати механізми захисту постраждалих, такі як тимчасові заборонні приписи, програми безпеки, а також підтримку в отриманні медичної, психологічної та юридичної допомоги.

Важливо забезпечити ефективні процедури для розслідування і судового розгляду справ про насильство, зокрема, наявність спеціалізованих підрозділів у правоохоронних органах, які можуть оперативно реагувати на випадки насильства [3].

Існує багато спеціальних послуг для постраждалих від гендерно-зумовленого насильства:

1. соціальний працівник бере участь у процесі ведення справи, підтримуючи постраждалих у різних сферах (фізичне та психологічне здоров'я, правова, безпека та захист, забезпечення умов життя), оцінюючи їхні потреби.

2. потерпілий може бути направлений до медичних закладів для усунення травм фізичного та репродуктивного здоров'я та ушкоджень. Це включає послуги, пов'язані з клінічним лікуванням (зґвалтування) протягом 71–120 годин після сексуального насильства.

3. послуги з питань психічного здоров'я: постраждалі можуть бути направлені на клінічне лікування психічних розладів. Для такого реагування потрібні спеціалізовані послуги кваліфікованих фахівців.

4. психосоціальна підтримка: послуги або підтримка постраждалих від гендерно-зумовленого насильства для відновлення від емоційних, психологічних і соціальних наслідків гендерно-зумовленого насильства, включаючи допомогу в кризових ситуаціях, довгострокову емоційну та практичну підтримку, інформацію та навчання для відновлення. Це можна зробити за допомогою: першої психологічної допомоги та консультацій кваліфікованих спеціалістів, спрямованих на подолання стресу, психологічної травми та депресії.

5. послуги правової допомоги: надання послуг правової допомоги, щоб допомогти постраждалим підвищити обізнаність про свої права, вимагати поваги до своїх законних прав і приймати обґрунтовані рішення щодо пошуку справедливості.

6. місце безпеки: особу можна відправити/відпровадити до безпечного будинку чи притулку, який забезпечує негайну безпеку, тимчасовий притулок і підтримку постраждалим та їхнім сім'ям, які тікають від насильства чи ситуацій насильства або знаходяться під загрозою подальшого насильства.

7. безпечні місця: постраждалих можуть скеровувати до безпечних місць, де вони можуть почуватися фізично, емоційно безпечно та комфортно та вільно висловлювати свої думки, не боячись засудження. Це місце, де жінки можуть

вільно зустрічатися, спілкуватися та отримувати інформацію про доступ до послуг.

8. охорона/поліція: постраждалих можна направити до служб безпеки, які надають державна поліція та служби безпеки.

9. екстрена допомога для базових потреб: включає надання будь-яких непродовольчих товарів для задоволення основних потреб. Ця підтримка може включати надання наборів гідності, одягу, дитячих речей тощо[29].

Варто зазначити, що гендерний підхід – це стратегія, яка забезпечує планування, впровадження, моніторинг та оцінку політики та програм для жінок і чоловіків у політичному, економічному, культурному та соціальному контекстах, враховуючи потреби та досвід жінок і чоловіків.

З одного боку, гендерний підхід неможливий без даних, оскільки завдяки гендерним даним ми можемо побачити гендерні розриви в групі, відмінності в потребах та інтересах жінок і чоловіків і врахувати результати.

З іншого боку, гендерний підхід вимагає роботи з інформацією на всіх рівнях гендеру: збір, обробка, публікація, аналіз, використання та поширення. Без застосування ґендерного підходу існує великий ризик отримання гендерно-сліпих даних, які не зможуть оцінити вплив будь-яких запланованих програм та заходів на різні групи жінок і чоловіків на всіх рівнях. А аналіз даних, які не розбиті за статтю, може призвести до неправильних висновків, послуги та продукти можуть містити гендерні упередження та дискримінацію[13].

3. Освіта та просвіта

– проведення тренінгів для працівників соціальних служб, медичних закладів і правоохоронних органів щодо гендерно-зумовленого насильства;

– запуск інформаційних кампаній для підвищення обізнаності про гендерні питання та насильство в громадах.

4. Моніторинг та оцінка

– встановлення системи збору статистичних даних про випадки гендерно-зумовленого насильства для аналізу тенденцій та оцінки ефективності заходів;

– регулярний моніторинг і оцінка існуючих програм та стратегій для виявлення недоліків і їх подальшого коригування.

Система публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства повинна бути інтегрованою, всебічною та адаптованою до змінних умов. Це потребує тісної співпраці між усіма зацікавленими сторонами – урядом, громадськими організаціями, місцевими громадами та міжнародними партнерами.

Публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства базується на комплексному підході, який включає законодавчі ініціативи, інституційну підтримку, превентивні заходи, захист постраждалих і ефективну роботу правоохоронних органів. Створення стійкої системи боротьби з насильством вимагає координації між державними інституціями, громадськими організаціями та міжнародними партнерами.

Механізм публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства має на меті інтеграцію зусиль різних державних структур, громадських організацій та інших акторів у боротьбі з цим явищем.

Основними складовими частинами механізму публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства є наступні [6]:

1. Законодавче забезпечення:

– створення чіткої нормативно-правової бази, що регулює питання подолання гендерно-зумовленого насильства, включаючи закони про захист прав жінок, кримінальне законодавство та інші відповідні акти.

– контроль за виконанням законів, моніторинг їх застосування на практиці.

2. Структури управління:

– створення міжвідомчих комісій або робочих груп для забезпечення співпраці між різними державними органами, такими як міністерства, правоохоронні органи, соціальні служби та органи місцевого самоврядування.

– формування окремих підрозділів у правоохоронних органах, які займаються випадками подолання гендерно-зумовленого насильства.

3. Професійна підготовка:

– проведення навчальних програм для працівників соціальних служб, медичних працівників, правоохоронців та інших фахівців щодо специфіки подолання гендерно-зумовленого насильства, методів виявлення та підтримки постраждалих.

– навчання чутливості до гендерних питань та аспектів насильства у відповідних професіях.

4. Моніторинг та оцінка:

– встановлення системи збору даних про випадки гендерно-зумовленого насильства, для аналізу тенденцій і визначення ефективності заходів.

– регулярна оцінка реалізації програм і стратегій, що включає моніторинг їх результативності та впливу на ситуацію з гендерно-зумовленого насильства.

Таким чином, механізм публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства є складним і багатогранним процесом, що вимагає комплексного підходу, інтеграції зусиль різних секторів суспільства та активного залучення громадськості. Він має на меті не лише реагування на випадки насильства, а й запобігання його проявам та підтримку постраждалих у їхньому відновленні.

Отже, Україна зробила важливий крок у розвитку законодавства, зокрема, ухвалення змін до Закону «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Це дозволяє забезпечити правовий захист для постраждалих від гендерного насильства та закласти основу для покращення гендерної рівності в суспільстві. Важливим є також імплементація принципів Стамбульської конвенції, що надають системні підходи до запобігання насильству.

Важливими складовими є органи влади, правоохоронні структури та соціальні служби, які мають прямий вплив на запобігання насильству та надання допомоги постраждалим. Підвищення ефективності таких структур через навчання і інтеграцію між різними державними інституціями є важливим для створення дієвого механізму.

Ефективна боротьба з гендерно-зумовленим насильством потребує комплексного запобігання. Освітні кампанії, програми економічної підтримки, зміни у законодавстві та створення кризових центрів допоможуть знизити рівень насильства і забезпечити необхідну підтримку для постраждалих.

Для подолання гендерного насильства важливим є проведення тренінгів для працівників соціальних служб і правоохоронців, а також запуск інформаційних кампаній для зміни ставлення громадян до цієї проблеми. Підвищення обізнаності та чутливості до гендерних питань може значно знизити рівень насильства.

Створення системи збору та аналізу даних про випадки гендерно-зумовленого насильства є необхідним для оцінки ефективності заходів. Це дозволяє коригувати політики та програми для більш чіткої та результативної боротьби з насильством.

Таким чином, система публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства має бути інтегрованою, з чітким законодавчим регулюванням, ефективною роботою інституцій, активною участю громадськості та постійним моніторингом і оцінкою результатів. Це комплексний підхід, спрямований не тільки на реагування на випадки насильства, але й на запобігання його виникненню та підтримку постраждалих.

2.3 Закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля

Закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля дозволяє враховувати міжнародний досвід і стандарти у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством, адаптуючи їх до національних умов.

На основі результатів досліджень можна ефективно розподілити ресурси на програми та ініціативи, що мають найбільший потенціал для впливу на ситуацію.

Дослідження закордонного досвіду публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилляє критично важливими для забезпечення ефективного публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства. Вони забезпечують наукову основу для формування політик, допомагають оцінювати і покращувати існуючі програми, адаптувати нові ініціативи і забезпечувати комплексну підтримку постраждалим в Україні.

Закордонний досвід публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства надає цінні моделі для вдосконалення національних стратегій і включає основні аспекти:

1. Законодавчі ініціативи:

– Стамбульська конвенція (Конвенція Ради Європи про запобігання насильству над жінками та домашньому насильству) – це одна з найважливіших міжнародних угод, яка встановлює правові стандарти для запобігання насильству, захисту постраждалих та покарання винних. Вона вимагає від країн-учасниць прийняття національних законів, що відповідають стандартам конвенції.

Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством, більш відома як «Стамбульська конвенція», є міжнародним договором, який допомагає боротися з насильством щодо жінок і дівчат. Документ був прийнятий у 2011 році та набув чинності у 2014 році.

Конвенція є першим європейським документом, який юридично спрямований на запобігання гендерному насильству, захист постраждалих від насильства та покарання винних. У ньому пояснюється, що країни мають зробити для запобігання та боротьби з насильством щодо жінок і домашнім насильством. Деякі із заходів включають підвищення обізнаності, збір даних і правові заходи. Основна увага приділяється залученню державних органів до заходів із запобігання, кримінального переслідування та захисту. Це можна зробити за допомогою навчання, освіти, ресурсів, правоохоронних органів і правових систем.

Конвенцію ратифікували 37 європейських країн. У 2021 році Туреччина вийшла з Конвенції. 9 країн, які не ратифікували Конвенцію, це Вірменія, Азербайджан, Болгарія, Чехія, Угорщина, Латвія, Литва, росія та Словаччина.

Європейський Союз приєднався до Конвенції у травні 2023 року.

Усі держави, які ратифікували Конвенцію, мають застосовувати її шляхом «імплементації». Це означає, що вони повинні прийняти закони, політику та заходи для застосування Конвенції.

Існує два способи моніторингу виконання Конвенції:

– процедура оцінки по країні, яка починається з базового звіту та закінчується остаточними звітами та висновками незалежного експертного органу (GREVIO);

– спеціальна термінова процедура розслідування, яку може ініціювати GREVIO, якщо є достовірна інформація, яка вказує на порушення Конвенції.

Дані показують, що в середньому жінки та дівчата з інвалідністю в 2-5 разів частіше зазнають насильства, ніж інші жінки та дівчата. У ЄС 34% жінок із проблемами зі здоров'ям або інвалідністю зазнали фізичного чи сексуального насильства протягом свого життя. Незважаючи на більший ризик стати постраждалими від насильства, жінки та дівчата з інвалідністю отримують обмежену обізнаність та освіту щодо насильства та сексуальної освіти. Через недостатню обізнаність, доступність і розумне пристосування вони мають труднощі або навіть не мають доступу до підтримки та правосуддя.

Усі ці аспекти охоплені Стамбульською конвенцією. При розробці цієї Конвенції було враховано багато принципів Конвенції ООН про права людей з інвалідністю.

Неурядові організації, включно з організаціями людей з інвалідністю та жінок з інвалідністю, є важливою частиною дотримання стандартів Конвенції, беручи участь у виконанні та моніторингу Конвенції[69].

– Законодавство про домашнє насильство в Австралії. Австралія реалізує національні стратегії, що включають запровадження спеціалізованих судів для розгляду справ про домашнє насильство.Використання «Кодексу домашнього

насильства» в Австралііїдозволяє чітко визначати правові норми і процедури для захисту постраждалих від насильства.

2. Інституційна підтримка та координація:

– Швеція має добре розвинену мережу кризових центрів і притулків для постраждалих від насильства.Система забезпечує тісну координацію між правоохоронними органами, соціальними службами та медичними установами.

У сучасному шведському контексті колись тверде визнання дисбалансу влади між жінками та чоловіками та його впливу на схильність жінок до насильства замінюється гендерно нейтральним підходом. Сьогодні шведський уряд використовує термін «гендерне насильство», а не «насильство чоловіків щодо жінок». У серпні 2023 року міністр з питань гендерної рівності та трудового життя ПаулінаБрандберг призначила спеціального радника, щоб запропонувати «більш інклюзивну мету» для досягнення підцілі, включеної до шостої національної політики гендерної рівності, політики, яка проголошує що насильство чоловіків над жінками має припинитися. Наразі ця підціль визначає, що насильству піддаються жінки, а акти насильства вчиняються чоловіками. Це дає змогу не лише запобігати насильству, а й боротися з різними його формами, надавати підтримку постраждалим. «Більш інклюзивна ціль» означатимегендерно-нейтральну проміжну ціль без визнання того факту, що жінкам особливо загрожує гендерна шкода. Сама по собі ця пропозиція ставить під загрозу реалізацію загальнодержавної ефективної, комплексної та скоординованої політики, що включає всі відповідні заходи для боротьби з формами насильства, вираженими сферою застосування Стамбульської конвенції. Гендерно-нейтральна політика може призвести до втручання професіоналів, які не розуміють гендерної чутливості, і, крім того, до скорочення спеціалізованих служб підтримки жінок, які адаптували гендерний підхід. Зміни у комплексній та скоординованій політиці GREVIO заохочується звернути особливу увагу на прогрес (або його відсутність) у Швеції щодо насильства чоловіків щодо жінок.

Урядом також булоствореногарячулініюпідтримкидлячоловіків, якістали постраждалими від насильства, аорганізаціїчоловічихпритулківтепервключенідофінансування, якеранішевиділялосянажіночіпритулкитаслужбипідтримки. Зараз також існують ініціативи щодо роботи з підтримки чоловіків, які вчинили насильство. Незважаючи на те, що методи такої підтримки мають слабку наукову базу, соціальні працівники все більше зацікавлені приєднуватися до подібних проектів і, таким чином, витрачати свій час на розмови з (чоловіками) кривдниками, а не з (жінками) постраждалими[67].

– Інститут «Жінки проти насильства» в Канаді – канадські провінції мають окремі програми підтримки постраждалих, включаючи спеціалізовані кризові лінії та реабілітаційні програми.

Мандат Навчального інституту полягає в розробці безперервного навчання для консультантів, менеджерів, соціальних працівників та будь-якої іншої особи, яка працює з жінками, які зазнають насильства.

Через навчання та створення різноманітних освітніх ресурсів вони підтримують дії працівників, які працюють з жінками та їхніми близькими.

Онлайн-програми навчання визнаються Програмою підвищення кваліфікації (CMP) Коледжу соціальних працівників і працівників соціальних служб Онтаріо (OCSTTSO).

Тренінговий інститут з питань насильства щодо жінок розробляє свою підготовку з феміністичним баченням насильства щодо жінок.

Це означає, що Інститут вважає насильство над жінками соціальним і політичним продуктом, породженим патріархальними нормами суспільства. Гендерна нерівність, сексистські стереотипи, традиційні жіночі та чоловічі ролі та культура зґвалтувань розглядаються не як окремі та ізольовані факти, а як глобальне явище, з якого виникає насильство щодо жінок.

Цей феміністичний підхід дозволяє встановити зв’язок між проблемами, які стосуються жінок, такими як домашнє насильство, сексуальне насильство та

інші види гендерно-зумовленого насильства, а також місцем жінки в суспільстві[64].

3. Превентивні заходи:

– Нідерланди активно впроваджують програми освітньої діяльності в школах і університетах, що сприяють зміні ставлення до гендерних стереотипів.

– Ісландія реалізує програми профілактики на базі широкого залучення громадських організацій і бізнесу.

4. Підтримка постраждалих

– Норвегія має систему кризових центрів, які забезпечують постраждалих юридичними, психологічними та медичними послугами.

– Німеччина реалізує національну стратегію, що включає допомогу постраждалим через спеціалізовані програми з надання психологічної підтримки та соціальної інтеграції.

5. Моніторинг і оцінка:

– Великобританія здійснює регулярний моніторинг ефективності програм боротьби з насильством через національні дослідження та звіти.

– У США реалізуються національні опитування та дослідження, що надають дані про рівень насильства і ефективність заходів.

Закордонний досвід показує, що ефективне публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства потребує інтегрованого підходу, включаючи сильну законодавчу базу, інституційну підтримку, превентивні заходи, комплексну допомогу постраждалим, а також постійний моніторинг і оцінку результатів. Цей досвід може бути корисним для вдосконалення національних стратегій і практик у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством [3].

Отже, досвід закордонних країн у сфері публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства дозволяє Україні адаптувати міжнародні стандарти та ініціативи до національних умов. Цей досвід надає цінні орієнтири для вдосконалення національних стратегій і практик боротьби з гендерно-зумовленим насильством, а також для

оптимального розподілу ресурсів на програми та ініціативи, що мають найбільший потенціал для досягнення ефективних результатів.

Стамбульська конвенція та національні стратегії різних країн встановлюють правові стандарти для боротьби з насильством, забезпечують покарання винних та захист постраждалих. Важливою частиною цих ініціатив є розробка і впровадження національних законів, що відповідають міжнародним стандартам. Наприклад, Австралія запровадила спеціалізовані суди для розгляду справ про домашнє насильство, а країни ЄС активно імплементують заходи, спрямовані на захист жінок, зокрема з інвалідністю.

Наявність кризових центрів та притулків для постраждалих, координація між правоохоронними органами, соціальними службами та медичними установами є важливими елементами інституційної підтримки. Швеція, наприклад, розвиває гендерно-нейтральні підходи, а Канада фокусується на безперервному навчанні для професіоналів, які працюють з постраждалими від насильства.Освітні програми, як в Нідерландах, де в школах і університетах змінюють ставлення до гендерних стереотипів, або в Ісландії, де активно залучають громадські організації та бізнес, є важливою частиною стратегії запобігання насильству.

Криза-сервісні системи, як у Норвегії, та спеціалізовані програми підтримки в Німеччині забезпечують постраждалих не лише юридичними, але й психологічними та медичними послугами, що є важливим елементом післянасильницької допомоги.

Регулярний моніторинг ефективності програм, що здійснюється в Великобританії, США та інших країнах, дозволяє своєчасно оцінити успіхи і проблеми у боротьбі з насильством, а також коригувати стратегії на основі отриманих даних.

Закордонний досвід демонструє, що ефективне публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства вимагає інтегрованого підходу, включаючи наявність сильної законодавчої бази, координації між інститутами, системи превентивних заходів та постійного

моніторингу. Цей досвід є важливим ресурсом для вдосконалення національних стратегій боротьби з гендерно-зумовленим насильством в Україні.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНО-ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЛЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Розглянувши теоретичні аспекти дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля, варто визначити шляхи оптимізації публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в сучасній Україні: проаналізувати сучасний стан публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні, а саме досягнення та проблеми в даному аспекті, а також представити основні чинники оптимізації публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні в воєнний та поствоєнний часи.

3.1. Сучасний стан публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні: досягнення та проблеми

Сучасний стан публічно-управлінського забезпечення поділу гендерно-зумовленого насильства в Україні можна охарактеризувати як складний та багатогранний, адже він охоплює багато аспектів.

Дві третини жінок в Україні стикалися з тією чи іншою формою гендерно-зумовленого насильства протягом свого життя до початку війни; погіршення ситуації з безпекою різко збільшило ризик виникнення різноманітних форм насильства, включаючи сексуальне насильство, пов’язане з конфліктом, сексуальну експлуатацію і торгівлю людьми. Майже 6,5 мільйонів осіб є внутрішньо переміщеними особами внаслідок війни. 53% цих людей – жінки, і їх кількість продовжує зростати щодня.

Спеціалізовані служби з питань гендерно-зумовленого насильства продовжують працювати в ряді міст (включно з багатьма найбільшими містами Дніпро, Вінниця, Львів, Одеса, Ужгород)[65].

При цьому, за останні роки Україна досягла значних успіхів у сфері забезпечення прав жінок, розробивши Державну гендерну політику у сфері попередження та запобіганнягендерно-зумовленого насильства на міжнародному та європейському рівнях:

– розроблено та затверджено Програму забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків і жінок (2017-2021). У 2017 році в Україні був прийнятий закон про запобігання та протидію гендерно-зумовленому насильству, який встановлює правові основи захисту жертв і покарання злочинців, а також зміни до кримінального та кримінально-процесуального законодавства щодо імплементації положень Ради Європи щодо запобіганнята попередження насильства (Стамбульська конвенція).

– було досягнуто певних удосконалень у впровадженні законодавчої бази для переміщених осіб, включаючи виконання наказів про захист та надання психологічної підтримки в притулках.

– крім того, спеціальні підрозділи поліції пройшли навчання з виявлення та втручання в домашнє насильство.

Разом з цим деякі міжнародні організації запропонували Україні зробити крок вперед для впровадження безперервного підходу, орієнтованого на жертву та заснованого на правах людини, на основі Стамбульської Конвенції [24].

Як зазначено вище, у 2017 році до Закону України «Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» внесено зміни, які включають низку питань щодо діяльності щодо запобігання дискримінації за ознакою статі.

Зокрема, імплементація «Принципу 4R», викладеного у Стамбульській конвенції, була дуже важливою для вдосконалення законодавства України у цій сфері. Відповідно до цього принципу основна система заходів щодо попередження та попередження насильства щодо жінок і вдома включає: профілактику – формування установки, що не терпить гендерного насильства;

послуги та захист – надання постраждалим якісних загальних послуг (безкоштовний доступ до соціальних послуг, медичної, соціальної, психологічної, правової допомоги); притягнення кривдника до відповідальності – належний розгляд питань гендерно-зумовленого насильства та притягнення кривдника до юридичної відповідальності та зміна моделі його поведінки; політика – встановлення скоординованої міжвідомчої реакції на насильство, яка забезпечує ефективну та своєчасну допомогу в кожному випадку.

Постраждалі від гендерно-зумовленого насильства мають право на:

– дієвий та оперативний захист у разі насильства, попередження повторних випадків;

– інформування себе або через свого представника про питання, що застосовуються у сфері запобігання та попередження насильства за статтю.

Вищезазначеним Законом України визначено коло суб'єктів, які вживають заходів щодо запобігання та попередження гендерно-зумовленого насильства та можуть звертатися до потерпілого:

–центральний орган виконавчої влади, наділений спеціальними повноваженнями у випадках забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків;

– органи виконавчої влади, зокрема уповноважені підрозділи Національної поліції України, місцеві адміністрації (у тому числі їх структурні підрозділи у справах сім'ї, служби у справах дітей, органи управління освітою, органи охорони здоров'я тощо);

– органи місцевого самоврядування (сільські, селищні, міські, районні органи виконавчої влади (у разі їх створення) ради та їх структурні підрозділи у справах сім'ї, служби у справах дітей, органи управління освітою, органи охорони здоров'я тощо);

– центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги;

– суди;

– прокуратура;

– загальні та спеціальні послуги підтримки жертв;

– громадяни України, іноземці та особи без громадянства в Україні на законних підставах.

Звісно, їхні повноваження визначаються в першу чергу у сфері основної діяльності, але відповідно до правової системи вони зобов'язані повідомляти про факти гендерного насильства не пізніше ніж за добу.

Приймання та реєстрації заяв і звітів з насильства, вжиття заходів щодо його припинення здійснюється:

– уповноваженими особами (структурним підрозділом) державних адміністрацій;

– відповідальним апаратом виконавчого комітету (структурного відділу) виконавчих органів рад громад району;

– уповноваженим підрозділом Національної поліції України.

На рис. 3.1 представлено кількість зареєстрованих фактів насильства за 2022-2023 роки.

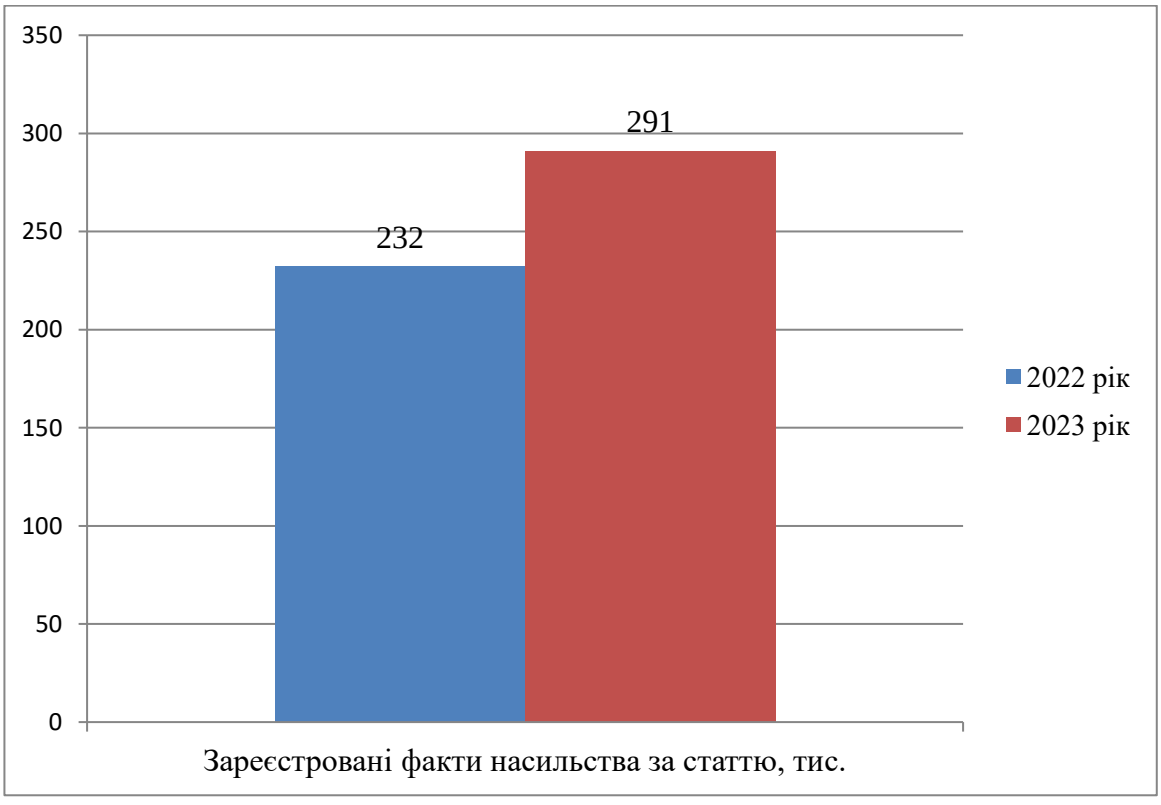

Рис. 3.1. Кількість зареєстрованих фактів насильства за 2022-2023 роки[33]

Як бачимо, кількість зареєстрованих фактів насильства за 2022-2023 роки зросла майже на 20 %.

Зокрема, кількість зареєстровані фактів насильства за 2022-2023 роки також мають розподіл на адміністративні та кримінальні правопорушення (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Розподіл зареєстрованих фактів насильства за 2022-2023 роки на адміністративні та кримінальні правопорушення[33]

Як бачимо, 80 %, тобто найбільшу частину становлятькримінальні правопорушення. Розглянемо більш детально характеристику даних правопорушень.

Адміністративні та кримінальні правопорушення, пов’язані з гендерно-зумовленим насильством, відрізняються за ступенем тяжкості, правовими наслідками та санкціями, що застосовуються до порушників.

Адміністративні правопорушення стосуються менш серйозних конфліктів, таких як словесні образи або дрібні акти насильства, які не спричинили значної шкоди здоров’ю потерпілої особи.

Кримінальні правопорушення включають більш тяжкі дії, що спричиняють фізичну, психологічну чи економічну шкоду потерпілому –

цеможе бути побиття, насильницькі дії сексуального характеру, або навіть загрози вбивству.

За адміністративне правопорушення особа може отримати покарання у вигляді штрафу, громадських робіт або адміністративного арешту в короткий термін.

Кримінальне правопорушення тягнути за собою більш серйозні покарання, включаючи участь волі на певний термін, об.

Адміністративні правопорушення розглядаються спеціалізованими органами, наприклад, поліцією або адміністративними судами.

Кримінальні справи розглядаються судом у рамках кримінального процесу, де є прокурор, адвокат і суддя.

Ключова різниця виникає в тому, що кримінальні правопорушення є більш серйозними і призводять до суворих наслідків для порушника, тоді як адміністративні охоплюють менш тяжкі дії та відповідно менш серйозні санкції.

Позитивні зміни в законодавстві стосуються також підвищення відповідальності за злочини, пов’язані з насильством.

Також в Україні було створено центри надання соціальних та правових послуг для жертв, що пропонують комплексний підхід до допомоги, зокрема:

1. Кімнати кризового реагування, що надають цілодобовий безпечний простір для короткострокового перебування та цілодобову підтримку фахівців для людей, що бояться сам на сам залишитись з кривдником. Місця кризових кімнат засекречені, дізнатись їх можна за особистим зверненням до поліції.

2. Поліція – надає нагальну допомогу, зупиняє насильство, фіксує випадок, інформує потерпілу людину та скеровує її до відповідних служб.

3. Мобільні бригади – у критичних випадках можуть негайно втрутитись у ситуацію, допомагають з викликом екстрених служб, радить, куди звернутись за допомогою.

4. Безоплатна правова допомога – надає безкоштовні послуги юристів та адвокатів.

5. Гарячі лінії соціально-психологічної підтримки – надають кваліфіковані консультації фахівців, допомагають складати плани дій.

6. Гаряча лінія для чоловіків – спеціалізується на психологічній підтримці чоловіків.

7. Кабінет медико-психологічної допомоги – надає спеціалізовану, медичну та кваліфікаційну допомогу в конфіденційному форматі.

8. Притулок (шелтер) – надає безпечне засекречене місце, де жінки разом з дітьми можуть перебувати довгостроково і отримувати комплексну допомогу.

В сучасних умовах також спостерігається зростання рівня обізнаності суспільства щодо проблем гендерно-зумовленого насильства, що зменшує зменшення стигматизації жертв.

З метою перевірки обізнаності державних службовців щодо гендерно-зумовленого насильства, нами проведено опитування серед 60 державних службовців.

Опитування проводилось протягом вересня 2024 року. Опитування було анонімним та добровільним.

Текст анкети для опитування було розроблено нами та представлено в додатку Б.

Проведене опитування є великим кроком для оцінки стану знань і здатності держслужбовців реагувати на випадки гендерного насильства. Це може мати вплив на те, наскільки ефективною є їхня підготовка та де потрібні додаткові зусилля для боротьби з цією проблемою.

На рис. 3.3 представимо відповіді на питання «Що таке гендерно-зумовлене насильство?» серед респондентів.

Рис. 3.3. Відповіді на питання «Що таке гендерно-зумовлене насильство?» серед респондентів.

Варто зазначити, що більшість опитаних осіб визначили гендерно-зумовлене насильство як насильство, що обґрунтовується на статевих характеристиках або гендерній ідентичності. Дві особи визначили його як будь-яке насильство, яке відбувається у сім'ї.

Цікаво, що результативність показала різні рівні розуміння терміну «гендерно-зумовлене насильство» серед державних службовців. Крім того, більшість правильно визначили його як насильство, що обґрунтовується на статевих характеристиках або гендерній ідентичності. Це є наближеним до загальноприйнятого визначення, яке включає насильство через нерівність або дискримінацію за ознакою статі або гендеру.

Водночас, дві особи визначили гендерно-зумовлене насильство як будь-яке насильство, що відбувається у сім'ї. Це відомо про певне непорозуміння, оскільки насильство в сім'ї (або домашнє насильство) є частиною форми гендерно-зумовленого насильства. Гендерно-зумовлене насильство охоплює ширший спектр, включаючи сексуальне насильство, переслідування, економічне та психологічне насильство, що може статися як у сімейному, так і

в суспільному середовищі.

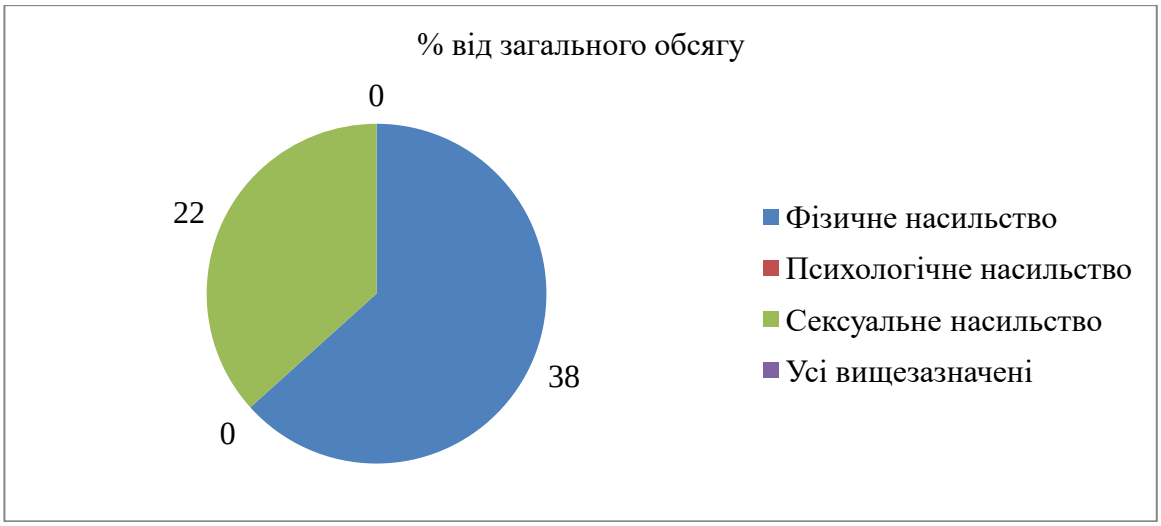

Рис. 3.4. Відповіді на питання «Який із наведених видів насильства визначено гендерно-зумовленим?» серед респондентів

38 осіб визначають гендерно-зумовленим фізичне насильство. 22 особи визначають гендерно-зумовленим сексуальне насильство.

Результати опитування свідчать про те, що серед державних службовців існує певне розуміння різних форм гендерно-зумовленого насильства, але воно обмежене переважно фізичним і сексуальним насильством.

Майже половина опитаних вважають фізичне насильство як основний прояв гендерно-зумовленого насильства. Сюди входять побиття, штовхання, нанесення тілесних ушкоджень та інші дії, що спричиняють фізичний біль або травми. Звісно,фізичне насильство є серйозною формою, і важливо, що люди це розпізнають, але його розгляд у контексті гендерної проблематики також вимагає усвідомлення причин: дискримінації, гендерних стереотипів, проявів про підлеглість жінок тощо.

Хоча фізичне та сексуальне насильство є проблемними аспектами, вони не вичерпують весь спектр гендерно-зумовленого насильства. Важливо звернути увагу на те, що гендерно-зумовлене насильство включає також психологічне, економічне насильство, контроль, переслідування, знецінення, які часто залишаються «невідомими» для суспільства.

Рис. 3.5. Відповіді на питання «Яка з наведених ситуацій є прикладом гендерно-зумовленого насильства?» серед респондентів

При цьому, всі респонденти чітко визначили ситуацію, яка являє собою прояв гендерно-зумовленого насильства.

Той факт, що всі респонденти чітко розуміють ситуацію, яка є проявами гендерно-зумовленого насильства, говорить про базову обізнаність і розуміння цієї проблеми серед державних службовців. Це дуже важливий аспект, після чого такі знання є основою для правильної оцінки конфлікту насильства та реагування на них.

Респонденти мають розуміння, які дії чи поведінка можуть оцінюватися проявами гендерно-зумовленого насильства. Це важливо для виявлення повідомлення насильства та забезпечення постраждалих необхідною підтримкою.

Такий результат можна свідчити про наявність базової підготовки та тренінгів серед держслужбовців на тему гендерно-зумовленого насильства.

Зважаючи на проблеми базового розуміння, подальші освітні заходи можуть бути спрямовані на поглиблення знань, розкриття складніших аспектів проблем, таких як розпізнавання психологічного та економічного.

Рис. 3.6. Відповіді на питання «Які дії можуть допомогти у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством?» серед респондентів

Варто відмітити, що майже всі респонденти вірно відповіли на питання «Які дії можуть допомогти у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством?», адже єдиним вірним варіантом є підтримка жертв та інформація про ресурси допомоги. Одна особа відмітила про необхідність використання фізичної допомоги для вирішення конфліктів.

Результати опитування свідчать, що більшість респондентів розуміють важливість підтримки жертви та надання інформації про ресурси допомоги як ключових дій у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством. Цей позитивний знак, адже така відповідь вказує на розуміння того, що допомога жертвам, їхній захист і доступ до відповідних послуг (психологічної, правової допомоги тощо) є ефективними заходами для вирішення цієї проблеми.

Те, що майже всі респонденти висловилися на підтримці жертв і розширеній інформації про наявність ресурсів допомоги, сприяє правильному усвідомленню того, що основним пріоритетом має бути створення безпечного середовища для постраждалих, де вони отримують необхідну допомогу та підтримку. Надання інформації про місцеві організації, які надають притулки, юридичні консультації, психологічну підтримку, а також спеціальна гаряча

лінія є ключовим елементом підтримки жертв.

Одна особа, яка зазначила про необхідність використання фізичної допомоги для вирішення конфліктів, демонструє неправильне розуміння проблеми. Це відомо про те, що ця людина може плутати концепцію захисту та насильства. Використання фізичної сили не тільки не сприяє у вирішенні конфліктів, але й може посилити вплив і призвести до ескалації насильства. Така відповідь відповідає потребі в додаткових навчаннях, які б підкреслили важливість ненасильницьких методів реагування та розв'язання конфліктів.

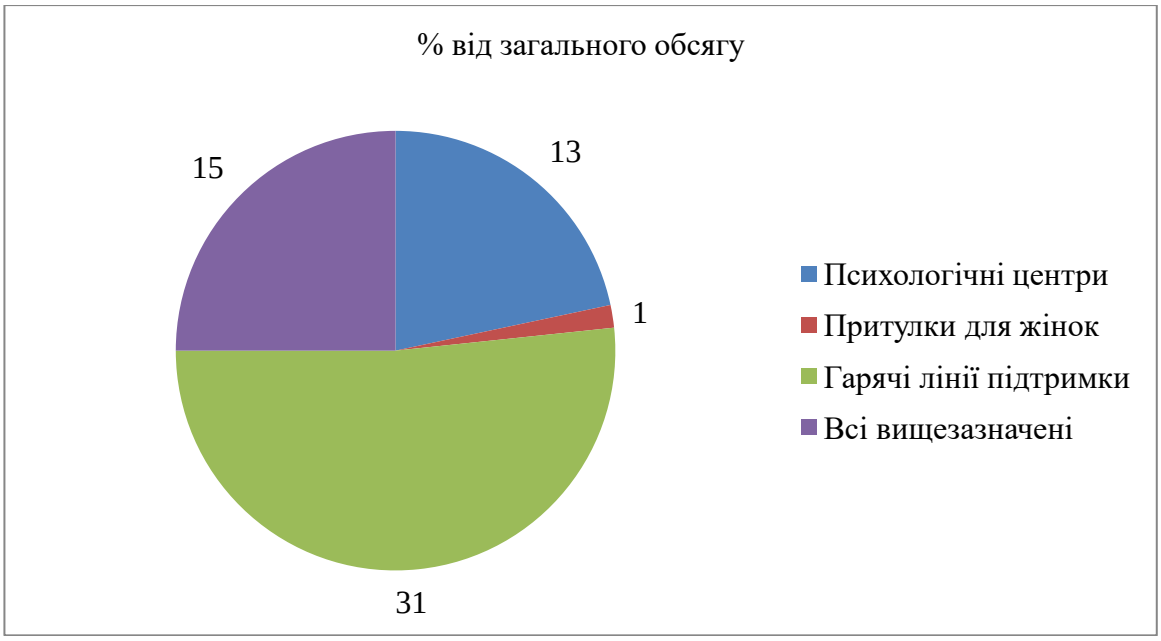

Рис. 3.7. Відповіді на питання «Які ресурси для жертв гендерно-зумовленого насильства існують в Україні?» серед респондентів

Відповіді на питання «Які ресурси для жертв гендерно-зумовленого насильства існують в Україні?» серед респондентіврозподілились наступним чином:

– більшість осіб (31) зазначили, що ресурсом для жертв гендерно-зумовленого насильства в Україні є гарячі лінії підтримки.

– 15 осіб визначили всі варіанти вірними, і були абсолютно праві.

– 13 осіб зазначили, що ресурсом для жертв гендерно-зумовленого насильства в Україні є психологічні центри.

– 1 особа зазначила, що ресурсом для жертв гендерно-зумовленого насильства в Україні є притулки для жінок.

Найбільше опитаних вказали на підтримку гарячої лінії як ключовий ресурс для жертви. Це дійсно хороший елемент, оскільки гарячі лінії забезпечують перший контакт та психологічну підтримку, а також надають консультації щодо подальших кроків.

В Україні діють спеціалізовані гарячі лінії, такі як Національна гаряча лінія з питань запобігання домашньому населенню, торгівлі людьми та гендерної дискримінації.

13 респондентів зосередилися саме на психологічних центрах. Психологічна допомога є кількістю елементів підтримки жертви, оскільки вона допоможе виправитися з травматичними наслідками насильства та відновити психологічну рівновагу.Однак це лише одна частина комплексного підходу для підтримки, і варто знати про інші доступні ресурси.

Відповідь однієї особи з 60, що притулки є ресурсом, свідчить про недостатнє усвідомлення цих установ як важливої частини системи підтримки. Притулки надають не лише тимчасовий прихід, але й часто супутню психологічну та юридичну допомогу.Цей результат показує і свідчить про те, що інформація про притулки може бути недостатньо розповсюдженою або відомою серед службовців.

Опитування вказує на те, що державні службовці мають базове розуміння питань гендерно-зумовленого насильства, але існує потреба у поглибленні знань щодо різноманітних форм насильства та всіх доступних ресурсів підтримують жертв. Зважаючи на це, необхідно забезпечити постійне навчання та підвищення рівня обізнаності, що дозволяє ефективніше реагувати на виклики, пов’язані з цією проблемою.

Варто зазначити, що в Запоріжжі існує Координаційна рада з питань сім’ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми.

Координаційна рада з питань сім’ї, гендерної рівності, запобігання

домашньому насильству та протидії торгівлі людьми виконує низку важливих функцій, спрямованих на захист прав людини та забезпечення рівних можливостей в Запорізькій області.

Координаційна рада сприяє розробці політики у сфері забезпечення гендерної рівності, підтримки сім'ї та захисту прав жертв домашнього насильства.Вона розглядає і ухвалює рекомендації щодо змін до законодавства з метою покращення правової бази та ефективнішого реагування на випадки насильства.

Координаційна рада забезпечує взаємодію між державними установами, місцевими органами влади та громадськими організаціями для досягнення спільних цілей у сфері гендерної рівності та запобігання насильству.Вона організовує спільні заходи, тренінги та круглі столи для обміну досвідом і координації дій щодо надання допомоги жертвам насильства та торгівлі людьми.

Важливою складовою є також робота з правоохоронними органами для забезпечення ефективного розслідування випадків домашнього насильства та притягнення винних до відповідальності.

Рада здійснює моніторинг випадків домашнього насильства, сексуального насильства, а також випадків торгівлі людьми з метою оцінки масштабів проблеми та її динаміки в країні.Вона збирає статистичні дані та проводить дослідження, щоб визначити, наскільки ефективно працює система запобігання насильству та захисту жертв.

На основі цих даних розробляються нові рекомендації та заходи для покращення ситуації та забезпечення кращого захисту постраждалих[36].

Зокрема, важливим в рамках діяльності Координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми є моніторинг випадків домашнього насильства, гендерно-зумовленого насильства, який здійснюється в рамках співпраці з громадськими організаціями на прикладі ГО «100 % LIFE».

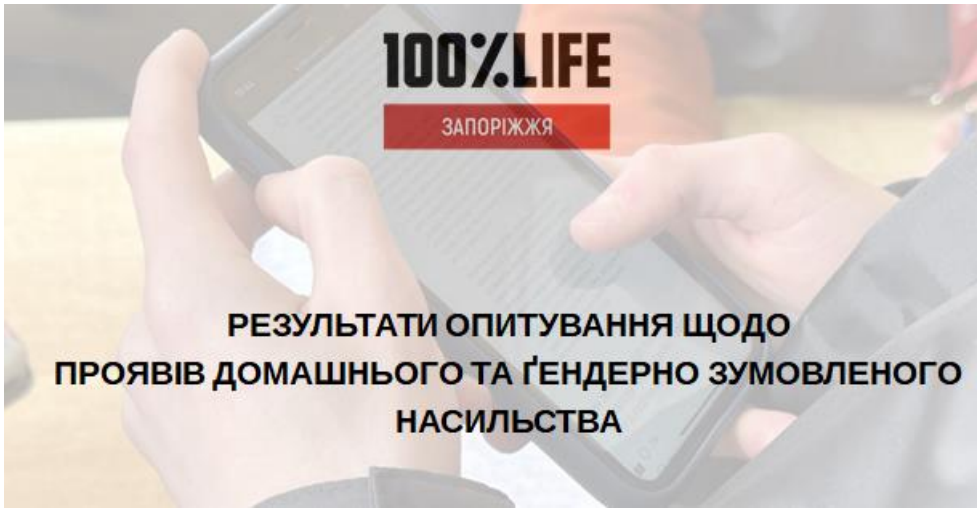

Рис. 3.8. Звіт про результати опитування мешканців м. Запоріжжя та області, проведений щодо моніторингу випадків домашнього насильства, гендерно-зумовленого насильства ГО «100 % LIFE»[28]

Даний звіт публікується щорічно та засвідчується протоколом зборів Координаційної ради з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми.

Координаційна рада є ключовим органом, що здійснює координацію дій, спрямованих на захист прав людини у сфері гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та боротьби з торгівлею людьми в Запорізькій області. Її діяльність охоплює розробку політики, моніторинг, координацію між різними відомствами, а також просвітницьку роботу та надання допомоги жертвам. Цей орган відіграє важливу роль у створенні безпечнішого та справедливішого суспільства.

Координаційна рада бере участь у формуванні та вдосконаленні політики, спрямованої на забезпечення гендерної рівності, боротьбу з домашнім насильством і торгівлею людьми. Це включає розробку законодавчих ініціатив, програм та заходів, які сприяють захисту прав постраждалих осіб.

Орган здійснює контроль за виконанням існуючих програм та політик, що стосуються боротьби з насильством та захисту прав людини, зокрема гендерної рівності. Це дозволяє вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегії.

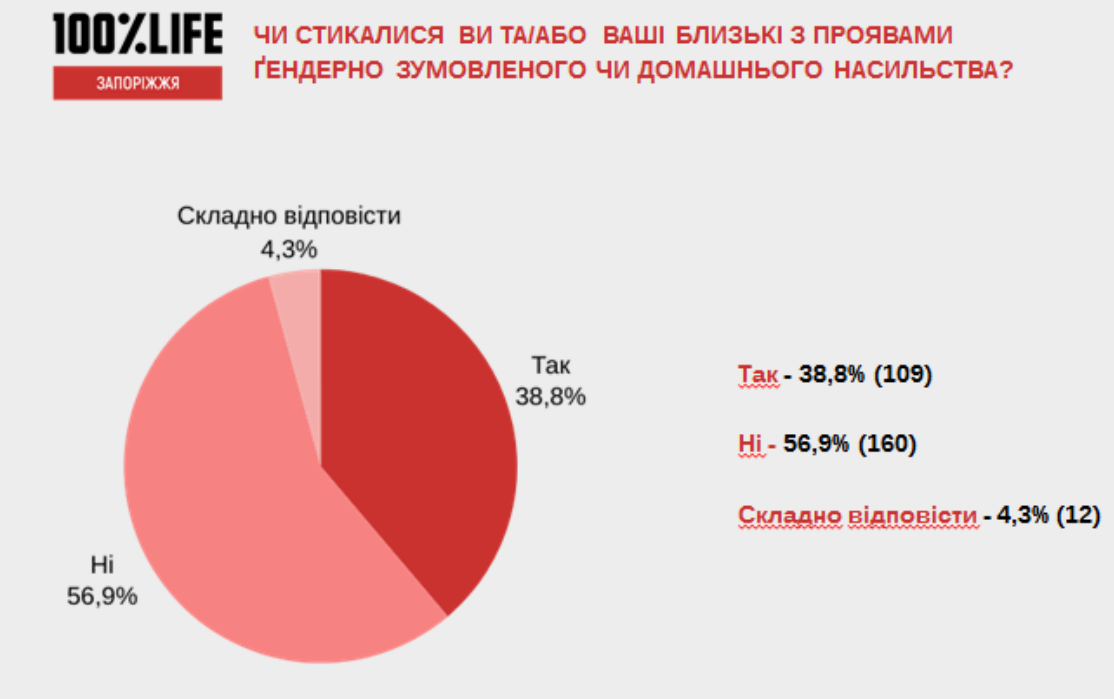

Рис. 3.9. Результати опитування мешканців м. Запоріжжя та області щодо моніторингу випадків домашнього насильства, гендерно-зумовленого насильства ГО «100 % LIFE» [28]

38,8 % опитаних осіб зазначили, що вони або їх близькі стикалися з проявами гендерно-зумовленого або домашнього насильства. При цьому, 56,9 % жителів Запоріжжя не стикалися з таким.

Ці дані свідчать про наявність проблеми гендерно-зумовленого та домашнього насильства, хоча досвід з нею різниться серед опитаних осіб.

38,8 % респондентів, які заявили, що вони або їхні близькі стикалися з гендерно-зумовленим або домашнім насильством, свідчить про те, що проблема є досить поширеною і реальністю для значної частини населення.Це показує, що майже кожен третій опитаний має досвід або знає людину, яка стикалася з такою ситуацією, що вказує на актуальність проблеми та необхідність підтримки і захисту для постраждалих.

56,9 % жителів Запоріжжя вказали, що вони не стикалися з проявами гендерно-зумовленого або домашнього насильства. Це може свідчити про два можливі аспекти:

– насильство в деяких регіонах може бути менш поширеним або менш помітним через соціальні та культурні особливості.

– існує можливість, що частина випадків залишається незафіксованою, адже жертви можуть не звертатися за допомогою через страх, стигматизацію або недовіру до органів влади та служб підтримки.

– регіональна відмінність також може пояснюватися кращою роботою служб підтримки або просвітницькою роботою, що сприяє зниженню рівня насильства.

Така різниця в даних вказує на необхідність подальшого дослідження з метою глибшого розуміння проблеми, а також виявлення специфічних факторів, які впливають на поширеність насильства в певних регіонах або соціальних групах.

Зважаючи на те, що значна частина людей стикалася з насильством, важливо забезпечити доступ до послуг, таких як притулки, гарячі лінії, психологічна та юридична допомога.Також варто акцентувати увагу на просвітницькій роботі, спрямованій на підвищення обізнаності щодо того, як розпізнавати насильство та куди звертатися по допомогу.

Якщо деякі постраждалі не повідомляють про насильство через страх або недовіру до державних структур, важливо працювати над зміцненням цієї довіри. Це можна досягти через підвищення ефективності реагування на випадки насильства та забезпечення конфіденційності для жертв.Організація інформаційних кампаній, що пояснюють права жертв та можливості отримання допомоги, також може зіграти важливу роль у зниженні рівня невидимого насильства.

Результати опитування мешканців м. Запоріжжя та області щодо моніторингу випадків домашнього насильства, гендерно-зумовленого насильства проведеного ГО «100 % LIFE»дані підкреслюють, що проблема гендерно-зумовленого та домашнього насильства залишається актуальною, навіть якщо не всі опитані безпосередньо стикалися з нею. Це вимагає посилення зусиль щодо запобігання насильству, підтримки жертв та

підвищення обізнаності населення про доступні ресурси допомоги.

Українатакож отримує підтримку від міжнародних організацій, таких як ООН та ЄС, для впровадження програм, спрямованих на подолання насильства.

Багато міжнародних організацій, таких як ООН та ЄС, надають підтримку Україні для реалізації програм, що сприяють гендерній рівності – це включає в себе заходи, спрямовані на підвищення участі жінок у політиці, економіці та суспільному житті.

Міжнародні донори та фонди надають фінансування для реалізації проектів, спрямованих на підтримку гендерно-орієнтованих політик та інституцій.

Така міжнародна підтримка є важливою для просування рівноправності та захисту прав усіх гендерних груп в Україні, що особливо актуально в умовах конфлікту та соціальних змін.

Розглянемо міжнародну підтримку України в сфері гендерно-зумовленого насильства та публічно-управлінського забезпечення:

1. Програма ООН Жінки: підтримка жінок у зонах конфлікту та відновлення їхніх прав. ООН Жінки реалізує проекти, які допомагають жінкам отримати доступ до психологічної підтримки, юридичних послуг та економічних можливостей.

ООН Жінки проводить дослідження для визначення впливу війни на жінок і чоловіків, на основі яких розробляються політики[53].

2. USAID:Програма«Гендерна рівність в Україні» включає в себе ініціативи з навчання державних службовців гендерним аспектам в публічному управлінні[22].

Проблемами публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні можна визначити:

– поширеність гендерних стереотипів та культурних норм, які виправдовують насильство, перешкоджає змінам у суспільстві.

– в Україні відсутня ефективна система збору та аналізу даних про випадки гендерно-зумовленого насильства, що ускладнює оцінку масштабів проблем та ефективності заходів.

Для покращення стану публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства в Україні необхідно продовжувати зміцнювати законодавчу базу, забезпечувати фінансування, підвищувати ефективність роботи правоохоронних органів та активізувати інформаційно-просвітницьку діяльність.

На основі проведеного опитування серед 60 державних службовців щодо їх обізнаності про гендерно-зумовлене насильство та ресурси для підтримки жертв можна зробити декілька загальних висновків:

1. Базова обізнаність респондентів про гендерно-зумовлене насильство: більшість респондентів демонстрували розуміння того, що гендерно-зумовлене насильство включає фізичне насильство, а 22 особи відзначили його сексуальні аспекти. Це ознака базового розуміння основних форм такого насильства.Також майже всі респонденти можуть вірно ідентифікувати ситуацію, яка є проявами гендерно-зумовленого насильства, що є основою для їхньої роботи у сфері захисту постраждалих та забезпечення правопорядку.

2. Обмежене розуміння різноманітних форм гендерно-зумовленого насильства : хоча респонденти в основному розуміють фізичне та сексуальне насильство як частину гендерно-зумовленого насильства, деякі з них не приділяли достатньої уваги психологічним та економічним аспектам насильства. Це вказує на необхідність подальшого роз’яснення щодо ширшого спектру форм насильства та їх впливу на постраждалих.

3. Розуміння важливості підтримки та інформації про ресурси : більшість респондентів вірно визначили, що ключовими діями у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством є підтримка жертв та поширення інформації про доступні ресурси допомоги. Держслужбовці розуміють необхідність створення умов, у яких постраждали можна отримати психологічну, юридичну та іншу допомогу. Відповідьодного респондента, який згадував про використання

фізичної допомоги для вирішення конфліктів, вказує на потребу додаткових тренінгів щодо ненасильницьких методів розв’язання конфліктів.

4. Необхідність кращої інформованості про різноманітні ресурси для жертв :31 особа вказала гарячі лінії як основний ресурс, тоді як лише 15 респондентів відзначили всі можливості (гарячі лінії, психологічні центри, притулки, юридичні консультації). Це означає, що існує потреба в більш широкій інформації про всі доступні ресурси для постраждалих.Особливо помітною є низька обізнаність про роль притулків для жінок, які відмітила лише одна особа. Це можна свідчити про недостатні знання щодо важливих місць підтримки, які забезпечують тимчасовий прихід і комплексну допомогу.

5. Позитивний потенціал для подальшого навчання та розвитку : оскільки велика частина респондентів вже має базове розуміння гендерно-зумовленого насильства та ресурсів допомоги, це є хорошою основою для проведення подальших навчальних заходів. Це можуть бути тренінги з питань ненасильницьких підходів до вирішення конфліктів, більш детальна інформація про психологічну та економічну підтримку, а також роз’яснення ролі притулків та юридичних консультацій.Підвищення кваліфікації в цій сфері допомагає службовцям надавати більш ефективну та повну допомогу постраждалим, що є критичним для боротьби з гендерно-зумовленим насильством в Україні.

3.2. Основні чинники оптимізації публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні в воєнний та поствоєнний часи

Оптимізація публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та в повоєнний період вимагає врахування конкретних викликів та можливостей.

Представимо основні чинники, які можуть сприяти цій оптимізації на рис. 3.10.

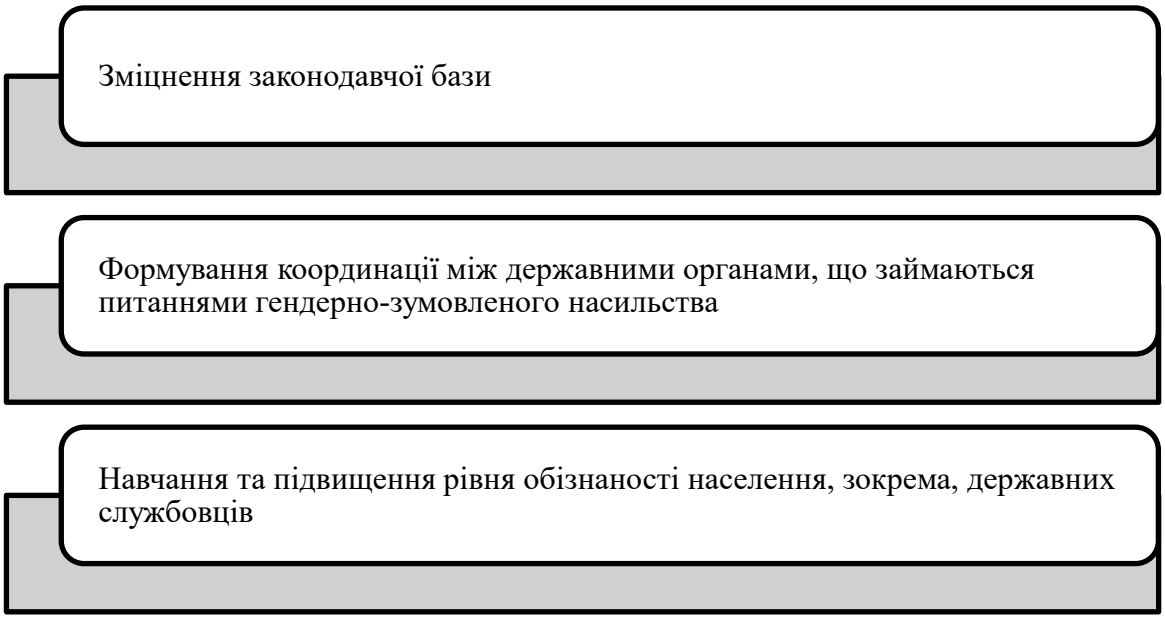

Рис. 3.10. Чинники оптимізації публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля

1. Зміцнення законодавчої бази

Необхідно вдосконалити та адаптувати існуючі закони відповідно до нових викликів, які виникають в умовах війни, зокрема для захисту жінок і дітей, які стали жертвами насильства.

На прикладі Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» розглянемо можливості оптимізації публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля в Україні в воєнний та поствоєнний часи.

Зокрема, варто включити в законопроект визначення жертв, які зазнали насильства в умовах збройного конфлікту, зокрема, для внутрішньо переміщених осіб, жінок-ветеранів та їхніх дітей.

Також варто запровадити обов’язок органів влади забезпечувати доступ жертвам насильства, які є внутрішньо переміщеними особами, до кризових центрів, притулків і соціальних послуг.

На прикладі Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» варто внести в Закон зобов’язання для державних органів розробляти гендерно-чутливі програми в умовах збройного

конфлікту та запровадити специфічні заходи для підтримки жінок, які повернулися з військової служби, зокрема у сфері реінтеграції.

Дані зміни можуть покращити законодавчу базу України в контексті подолання гендерно-зумовленого насильства в умовах війни та сприяти захисту найбільш вразливих груп населення.

Зокрема, варто розробити і нові закони, наприклад, для підтримки жінок або чоловіків, які постраждали від насильства.

Такий Закон може регулювати питання підтримки жінок та чоловіків, які постраждали від насильства, а також визначає механізми надання допомоги жертвам насильства.

Метою цього Закону може бути забезпечення рівного доступу жінок та чоловіків до всіх форм підтримки, послуг і ресурсів, необхідних для їх відновлення та реінтеграції в суспільство.

Згідно такого закону може бути зазначено, що жінки або чоловіки, які постраждали від насильства, мають право на:

а) безкоштовну правову допомогу;

б) психологічну підтримку та терапію;

в) тимчасове проживання в кризових центрах;

г) медичне обслуговування;

д) професійну підготовку та навчання.

Відповідальність за порушення такого закону може бути визначена наступним чином: «Особи, які перешкоджають жінкам або чоловікам у доступі до допомоги або порушують їх права, несуть відповідальність відповідно до законодавства України.Державні органи, що не виконують своїх обов’язків щодо надання підтримки жертвам насильства, можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності».

Такий закон може мати на меті створення комплексної системи підтримки жінок або чоловіків, які постраждали від насильства, в Україні, враховуючи специфічні виклики, пов’язані з війною та післявоєнним відновленням.

2. Відсутність координації між державними органами, що займаються питаннями гендерно-зумовленого насильства можна оптимізувати наступним чином:

– шляхом встановлення постійних міжвідомчих комісій або робочих груп, які б забезпечували координацію дій між міністерствами, правоохоронними органами та соціальними службами;

– шляхом організації регулярних нарад між різними установами для обміну досвідом та інформацією про найкращі практики.

3. Забезпечити навчання та підвищення рівня обізнаності населення, зокрема, державних службовців, що дозволяє ефективніше реагувати на виклики, пов’язані з проблемоюгендерно зумовленого насилля.

Забезпечення навчання та підвищення обізнаності населення, зокрема державних службовців, у питаннях гендерно зумовленого насильства, можна реалізувати за рахунок:

– створення спеціалізованих курсів і тренінгів для державних службовців, що включають теми, пов’язані з гендерною рівністю, насильством на ґрунті статі, а також правами постраждалих;

– організації регулярних заходів, на яких експерти в галузі гендерної політики та прав людини ділилися б досвідом, кращими практиками та новими підходами до вирішення проблеми;

– запуску кампаній, що підвищують обізнаність населення про гендерно зумовлене насильство, його форми, причини та наслідки (інформаційні матеріали, реклама в медіа, соціальних мережах тощо);

– оцінки ефективності навчальних програм і ініціатив для коригування підходів та вмісту на основі отриманих результатів.

Такі заходи допоможуть підвищити рівень обізнаності та компетентності державних службовців, а також всієї громади щодо гендерно-зумовленого насильства, що в свою чергу сприятиме більш ефективному реагуванню на ці виклики.

Оптимізація публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та військового відновлення вимагає комплексного підходу, що включає вдосконалення законодавства, координацію між державними органами та забезпечення навчання та підвищення рівня обізнаності населення, зокрема, державних службовців.

Отже, шляхи з оптимізації публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та військового періоду становлять важливі аспекти для досягнення комплексного підходу до вирішення цієї проблеми.

Запропоновані зміни до законів дозволяють захистити жертв гендерно-зумовленого насильства, зокрема внутрішньо переміщених осіб та жінок-ветеранів. Визначення чітких механізмів для забезпечення доступу до кризових центрів та соціальних послуг у часи війни та післявоєнного відновлення є важливим кроком у підтримці постраждалих осіб.

Створення міжвідомчих комісій або робочих груп для покращення координації між державними органами зменшує бюрократичні бар’єри та сприятиме кращому виконанню програми підтримки постраждалих від насильства.

Регулярні тренінги для державних службовців, інформаційні кампанії для населення та оцінка ефективності програми підвищення обізнаності є основними інструментами для покращення розуміння проблеми гендерно-зумовленого насильства та ефективного реагування на ці виклики.

Таким чином, комплексний підхід, який включає удосконалення законодавства, координацію між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та в період відновлення після конфлікту.

ВИСНОВКИ

В даній дипломній роботі відбулася спроба дослідження публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля. Реалізована основна мета дослідження, розв’язані усі досліджувані завдання. Гіпотеза роботи про те, що комплексний підхід, який включає удосконалення законодавства, координацію між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та в період відновлення після конфлікту підтверджена. Це допомогло нам зробити декілька висновків.

1. Розглянувши стан наукової розробки проблеми публічно-управлінського забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля, можна зробити висновок, що міжнародні та національні закони є важливою основою для боротьби з гендерно-зумовленим насильством.

Дослідження вказують на те, що для досягнення ефективних результатів у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством необхідно не лише вдосконалювати законодавство, а й зміцнювати інституційні механізми та інтегрувати гендерну політику на всіх рівнях державного управління. Це забезпечить не лише покращення правового становища жінок, але й зміцнить загальний соціально-економічний розвиток країни.

2. Визначено, що насильство є умисними діями, які порушують права особи та завдають шкоди її фізичному чи психологічному здоров’ю, і можуть проявлятися в різних формах: фізичне, сексуальне, психологічне, економічне насильство.

Подолання гендерно-зумовленого насильства передбачає комплекс заходів, включаючи профілактику (освітні програми, зміна суспільних норм), реакцію та медичну підтримку постраждалих (психологічна та правова допомога), а також розвиток правових і політичних механізмів (розробка та імплементація законодавства).

Публічно-управлінське забезпечення в цьому контексті включає діяльність державних органів, спрямовану на організацію та контроль за виконанням політики та програми, що стосуються боротьби з гендерно-зумовленим насильством.

Публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства потребує створення правових рамок, підтримки спеціалізованих установ, освітніх програм і міжвідомчої координації для ефективної реалізації заходів проти насильства.

3. Принципами дослідження визначено : системність : дослідження розглядає проблему як частину більшої системи, що включає законодавство, інституції, програми та політику, створюючи цілеспрямовану картину, міждисциплінарність : поєднання знань з різних галузей наук для повного розуміння феномену гендерно-зумовленого суспільства, право людини : фокус на захист прав людей, зокрема постраждалих від насильства, є основою всіх стратегій та політики, рівність і недискримінація : забезпечення рівного доступу до послуг і ресурсів для всіх осіб, незалежно від їх стану, віку, раси та інших характеристик, участь : інтеграція досвіду постраждалих і цікавих сторінок у процес розробки політики.

Методи дослідження: кількісні методи : включають опитування та опитування для збору статистичних даних, аналіз яких визначають тенденції та кореляції, якісні методи : інтерв'ю, фокус-групи та кейс-стадії допомагають глибше усвідомити особливості досвіду постраждалих і реалії боротьби з насильством, аналіз документів : правовий та політичний аналіз дозволяє оцінити ефективність існуючих нормативних актів і політик, порівняльний аналіз : вивчення міжнародного досвіду у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством для визначення найефективніших підходів, моніторинг та оцінка : постійне спостереження за ефективністю реалізації політики та заходів для коригування стратегії, інноваційні методи : застосування цифрових технологій для аналізу великих даних та вивчення ролі медіа у формуванні громадської думки.

5. Дослідження повинні чітко визначати різні форми насильства, такі як фізичне, психологічне, сексуальне та економічне насильство, та впливати на культурні, соціальні та економічні фактори, які сприяють цьому явищу.

6. Роль публічного управління у попередженні та боротьбі з насильством полягає в розробці науково обґрунтованих політик, правових актів і програм, що базуються на достовірних даних. Це також включає врахування специфічних потреб вразливих груп, таких як жінки з інвалідністю, мігранти та біженці, які перебувають у підвищеному ризику.Публічно-управлінські стратегії повинні включати кампанії з підвищення обізнаності, спрямовані на зміну суспільних уявлень про гендерні ролі, що є коренем гендерно-зумовленого насильства. Таким чином, дослідження гендерно-зумовленого насильства має не лише теоретичне значення, а й практичне, сприяючи формуванню політики, яка здатна мінімізувати це явище і надавати необхідну підтримку постраждалим.

7. Закордонний досвід показує, що ефективне публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насильства потребує інтегрованого підходу, включаючи сильну законодавчу базу, інституційну підтримку, превентивні заходи, комплексну допомогу постраждалим, а також постійний моніторинг і оцінку результатів. Цей досвід може бути корисним для вдосконалення національних стратегій і практик у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством.

8. На основі проведеного опитування серед 60 державних службовців щодо їх обізнаності про гендерно-зумовлене насильство та ресурси для підтримки жертв можна сказати те, що державні службовці мають базове розуміння питань гендерно-зумовленого насильства, але існує потреба у поглибленні знань щодо різноманітних форм насильства та всіх доступних ресурсів підтримують жертв. Зважаючи на це, необхідно забезпечити постійне навчання та підвищення рівня обізнаності, що дозволяє ефективніше реагувати на виклики, пов’язані з цією проблемою.

9. Отже, напрями подолання гендерно-зумовленого насилля в установах публічної сфери.в умовах війни та військового періоду становлять важливі аспекти для досягнення комплексного підходу до вирішення цієї проблеми.

Запропоновані зміни до законів дозволяють захистити жертв гендерно-зумовленого насильства, зокрема внутрішньо переміщених осіб та жінок-ветеранів. Визначення чітких механізмів для забезпечення доступу до кризових центрів та соціальних послуг у часи війни та післявоєнного відновлення є важливим кроком у підтримці постраждалих осіб.

Створення міжвідомчих комісій або робочих груп для покращення координації між державними органами зменшує бюрократичні бар’єри та сприятиме кращому виконанню програми підтримки постраждалих від насильства.

Регулярні тренінги для державних службовців, інформаційні кампанії для населення та оцінка ефективності програми підвищення обізнаності є основними інструментами для покращення розуміння проблеми гендерно-зумовленого насильства та ефективного реагування на ці виклики.

Таким чином, комплексний підхід, який включає удосконалення законодавства, координацію між державними органами та навчання для підвищення обізнаності, дозволяє ефективно реагувати на проблему гендерно-зумовленого насильства в Україні в умовах війни та в період відновлення після конфлікту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрєєнкова В.Л., Байдик В.В., Войцях Т.В., Калашник О.А. та ін.Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник. Київ: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.

2. Арнаутова В., Батракова Н., Голованова Т., Гончар Ю., Григорьєва О., Досич А., Дунебабіна О., Ємельяненко Є., Жуковська Г., Зосім Н., Кісліцина Л., Кримець Л., Критенко О., Литвиненко А., Остапенко О., Рябушенко Н. Порадник для ґендерних радників і радниць. 2023. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/18%20-%20Department/18%20-%20PDF/2023/25.08.2023/poradnik-dlya-radnikiv-1-1.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

3. Банніков В.І., Велигодський С.В. Організація та надання медичних послуг у випадку ґендерного насильства. Посібник для медичних працівників. БФ «Здоров'я жінки і планування сім'ї», Київ, 2021. URL: http://surl.li/zokphy (дата звернення: 16.10.2024).

4. Білоусенко О. Що таке гендернозумовлене насильство і хто від нього потерпає. 2021. URL:https://ms.detector.media/trendi/post/28626/2021-12-06-shcho-take-gendernozumovlene-nasylstvo-i-khto-vid-nogo-poterpaie/ (дата звернення: 16.10.2024).

5. Блага А. Б., Кочемировська О. О., Мартиненко О. А. Запобігання та реагування на насильство за гендерною ознакою: національна правова база та міжнародні стандарти. UNFPA. Київ: 2022. 63 с.

6. Буткова О. Участь громадськості у забезпеченні ґендерної рівності шляхом проведення експертизи. *Діяльність Національної поліції України та інших інституцій у сфері забезпечення ґендерної рівності:* збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного круглого столу (м. Івано-Франківськ, 31 травня 2023 року). За заг. ред. професорки С.М. Мельничук. Івано-Франківськ: Луганський ННІ імені Е.О. ДідоренкаДонДУВС, 2023.С. 25–27.

7. Бікулов Д. Т., Бутченко Т.І., Заїка О.В., Краснокутський О.В.,

Осадча В.В., Приймак О.М., Приймак Ю. О. Публічне управління : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» за заг. ред. Т. І. Бутченка. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 167 с.

8. Вольнова Л. М. Психосоціальна допомога в роботі з кризовою особистістю : навчальний посібник. К., 2012. 275 с.

9. Гендерна грамотність: нормативно-правова база, стереотипи, насильство. UNFPA та ГО «Інноваційні соціальні рішення». URL: http://surl.li/dnbqgm(дата звернення: 16.10.2024).

10. Гендерна рівність = справедливе суспільство. URL: https://nssu.gov.ua/news/henderna-rivnist-spravedlyve-suspilstvo (дата звернення: 16.10.2024).

11. Гендерно зумовлене насильство – одне з найпоширеніших порушень прав людини. 2024. URL:https://berezanska-gromada.gov.ua/news/1711626726/ (дата звернення: 16.10.2024).

12. Гендерно зумовлене насильство. *Ла-Страда Україна* : вебсайт. 2021. URL: https:// www.facebook.com/lastradaukraine/posts/1997840736959667/ (дата звернення: 16.10.2024).

13. Гендерно чутливі дані. Огляд ситуації в Україні. URL:http://surl.li/zrgtbm (дата звернення: 16.10.2024).

14. Гендерно-обумовлене насильство VS насильство щодо жінок: у чому відмінність? 2021.URL:https://jurfem.com.ua/genderno-zumovlene-nasylstvo-vs-nasylstvo-shchodo-zhinok-u-chomu-vidminnist/ (дата звернення: 16.10.2024).

15. ГоворунТ.В., КікінеждіО.М. Ґендернийдискурсвпсихологічнійнауцітапедагогічнійпрактиці. *Психологічнийчасопис*. 2016. Вип. 1. С. 41–55.

16. Горват К. Ґендерно зумовлене та домашнє насильство під час повномасштабної війни: основні виклики та потужні інструменти протидії. URL: https://la-strada.org.ua/articles/genderno-zumovlene-ta-domashnye-nasylstvo-

pid-chas-povnomasshtabnoyi-vijny.html (дата звернення: 16.10.2024).

17. Грицай І. О. Загальнотеоретична характеристика гендерної політики в Україні: напрями підвищення ефективності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2018. № 51. Т. 1. С. 13–17.

18. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. К.: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.

19. Грицай І. О. Міжнародні стандарти у сфері гендерної рівності та їх реалізація в Україні: загальноправовий аспект. *Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування*: матер.наук. семінару, 08 груд. 2017 р. Дніпро, 2018. С. 67–70.

20. Грицанюк В.В. Особливості запобігання гендерно зумовленому насильству в Україні. *Публічне управління та соціальна робота*. Том 2. 2023. С. 46–51.

21. Гришко Н. Гендерно чутливі дані. Огляд ситуації в Україні. URL: http://surl.li/vdmvzy (дата звернення: 16.10.2024).

22. Ґендерна рівність, розширення прав і можливостей жінок. URL:https://2012-2017.usaid.gov/uk/news-information/fact-sheets/gender-equality-and-womens-empowerment (дата звернення: 16.10.2024).

23. Ґендерно зумовлене насильство в Україні. URL: https://gbvaor.net/sites/default/files/2022-06/ukraine-gbv-sdr-27522-final-format-amended-ukr.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

24. Ґендерно зумовлене насильство. URL:https://uwf.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/violence.pdf(дата звернення: 16.10.2024).

25. Дзюбинська М. Насильство та жорстоке поводження – головні причини болю та страждань і навіть смерті. URL: http://www.odkl.if.ua/content/vchimosya-zakhishchati-sebe-v%D1%96d-nasilstva(дата звернення: 16.10.2024).

26. Журавльова Г. С. Принцип рівності та заборони дискримінації у конституційному праві: монографія. Запоріжжя: Статус, 2017. 322 с.

27. Зайко Л. Я. Суспільна свідомість як об’єкт маніпулювання засобами

масової інформації. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права.* Серія: філософські науки. К. : КУТЕП, 2015. Випуск 21. С. 219–240.

28. Звіт про результати опитування мешканців м. Запоріжжя та області, проведений щодо моніторингу випадків домашнього насильства, гендерно зумовленого насильства ГО «100 % LIFE». URL:https://dszn-zoda.gov.ua/sites/default/files/loadfiles/prezentaciya_rezultativ_opytuvannya_shchodo_proyaviv_domashnogo_nasylstva_u_m.zaporizhzhya_bo_merezha_100_vidsotkiv_zhyttya._zaporizhzhya.pptx (дата звернення: 16.10.2024).

29. Інформація про гендерно зумовлене насильство та види спеціалізованих послуг з протидії ГЗН. URL:https://help.unhcr.org/ukraine/uk/gbv_types_serv_ukr/ (дата звернення: 16.10.2024).

30. Йосипів А., Жиравецький А. Законодавче регулювання проблем гендерно зумовленого, домашнього та сексуального насильства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». № 2 (38), 2023. С. 225–231.

31. Камінська Н. В., Чернявський С. С., Перунова О. С. Засади розуміння гендеру та гендерної рівності : лекція. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 20 с.

32. Кисельова О. Інституційні механізми забезпечення гендерної рівності в Україні в контексті європейської інтеграції. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/153d3acb-3a5c-41b2-be23-c9c9480017b8/content (дата звернення: 16.10.2024).

33. Кількість випадків домашнього насильства зросла на 20%: МВС та Парламент працюють над посиленням відповідальності. 2024. URL:https://mvs.gov.ua/news/kilkist-vipadkiv-domasnyogo-nasilstva-zrosla-na-20-mvs-ta-parlament-praciuiut-nad-posilenniam-vidpovidalnosti-1(дата звернення: 16.10.2024).

34. Ковальова О. В. Сучасний стан забезпечення прав жінок в Україні:

оцінка CEDAW. *Міжнародні засоби захисту прав та свобод людини і громадянина* : матеріали Всеукраїнського науково-практичного круглого столу, 06 березня 2018 року.м. Ірпінь : УДФС України, 2018. С. 98–102.

35. Ковальчук Л. Г., Козуб Л. І., Левченко К. Б., Легенька М. М., Суслова О. І. Жінки. Мир. Безпека. Інформаційно-навчальний посібник для фахівців соціальної сфери. 2017. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/3/3/386408.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

36. Координаційна рада з питань сім'ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми. URL:http://surl.li/tkhdhx (дата звернення: 16.10.2024).

37. КостінаТ.Гендерно зумовлене насильство та його види: домашнє насильство.*Вісник Львівського університету*. Серія психологічні науки. 2021. Випуск 11. С. 80–86.

38. Кочемировська О. О. Протидія домашньому та ґендерно зумовленому насильству й добробут громад. Метод. посіб. К.: ФОП Клименко, 2020. 64 с.

39. Лужецька А. Р. Шляхи подолання ґендерно зумовленого насильства. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/28582/1/Luzhetska.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

40. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ : Основи, 2017. 256 с.

41. Методичні рекомендації з інтеграції ґендерних підходів в систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України. URL: https://nuou.org.ua/assets/documents/method_recomendations_gender_integration.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

42. Методичні рекомендації щодо профілактики гендерно–обумовленого насильства. URL: https://dnmcps.com.ua/metodichni-rekomendacii-schodo-profilaktiki-genderno-obumovlenogo-nasilstva (дата звернення:

16.10.2024).

43. Нестеренко Д. В. Сутність феномену «управлінське рішення». *Публічне управління та митне адміністрування.* 2021. № 3. С. 28–32.

44. Норт Д., Уолліс Дж., Вайнґест Б. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії. Київ : Наш Формат, 2017. 352 с.

45. Перунова О. Основні принципи загальнопрофілактичних заходів у сфері гендерно зумовленого насильства. URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/5/35.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

46. Перунова О. С. Гендерно зумовлене насильство як одне із ключових порушень прав людини. *Збірник тез круглого столу, присвяченого 71-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини* (м. Київ, 10 грудня 2019 р.). Київ : ДНДІ МВС України, 2020. С. 75–79.

47. Підтримка людей, які пережили гендернозумовлене насильство: довідник-порадник із взаємодії. URL:https://www.unicef.org/ukraine/media/27931/file/Mobile_booklet_Final.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

48. Політова А. С. Протидія гендерно зумовленому насильству як європейська цінність. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 4, т. 3. С. 34–41.

49. Посібник «WAVE»: Стандарти запобігання насильству та підтримки для жінок, постраждалих від насильства. Посібник з імплементації Стамбульської конвенції. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/wave_handbook_ukr.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

50. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закону України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 52, ст.561). URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text (дата звернення: 16.10.2024).

51. Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року

№ 658. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#Text (дата звернення: 16.10.2024).

52. Програма з протидії та запобігання гендерно зумовленому насильству. URL: https://ukraine.unfpa.org/uk/GBV_services(дата звернення: 16.10.2024).

53. Програма ООН Жінки. URL:https://ukraine.unwomen.org/uk(дата звернення: 16.10.2024).

54. Проневич О. С. Інституційний механізм забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: легальне закріплення та структурна конфігурація. URL: http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/363/9886/20590-1?inline=1 (дата звернення: 16.10.2024).

55. Ромашко Ю. Психологічна допомога постраждалим від гендерно зумовленого та домашнього насильства жінкам. URL: https://www.slavicheart.org/psyhologichna-dopomoga-postrazhdalym-vid-genderno-zumovlenogo-ta-domashnogo-nasylstva-zhinkam/(дата звернення: 16.10.2024).

56. Сексуальне тагендерно-зумовлененасильство підчас збройногоконфлікту. URL:https://www.osce.org/files/f/documents/1/8/535677.pdf (дата звернення: 16.10.2024).

57. Терещенко Г. М., Чернюк О. С. Розвиток гендерно орієнтованого бюджетування у галузі освіти України. *Наукові праці НДФІ*. 2018. Вип. 1. С. 119–130.

58. Тимченко Р. В. Що таке насильство. URL: https://naurok.com.ua/prezentaciya-scho-take-nasilstvo-108435.html(дата звернення: 16.10.2024).

59. У Національній поліції розповіли, куди слід звернутися по допомогу потерпілим від домашнього насильства. URL:http://surl.li/diyixf (дата звернення: 16.10.2024).

60. Уварова О. О. Права жінок та гендерна рівність. Навчальний посібник. URL:https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_9_copy.pdf(дата

звернення: 16.10.2024).

61. Царенко Л. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.

62. Чижов Д. А. Правовий механізм забезпечення соціального захисту людини в умовах військових конфліктів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. 20 с.

63. Шоробура І. Сучасні вимоги до управлінського рішення.*Молодь і ринок.* 2018. № 8. С. 17–21.

64. Découvreznosformationsenlignegratuitesenmatièredeviolencefaiteauxfemmes.URL: https://institutdeformation.ca/ (дата звернення: 16.10.2024).

65. GBV andtheUkraineResponse, 1 April 2022. URL:https://reliefweb.int/report/ukraine/gbv-and-ukraine-response-1-april-2022?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjwyL24BhCtARIsALo0fSCP-NZj0wnPPzte7ud73FeS8wAlbUwgfoX4Zc0gvz8snmgzXOPs2L4aAm40EALw_wcB (дата звернення: 16.10.2024).

66. Gender-basedviolence. URL:https://www.unhcr.org/what-we-do/protect-human-rights/protection/gender-based-violence(дата звернення: 16.10.2024).

67. ShadowReport: GREVIOsfirstthematicevaluationofSweden: Buildingtrustbydeliveringsupport, protectionandjustice. URL:https://rm.coe.int/shadow-report-sweden-from-the-swedish-women-s-lobby-1st-thematic-evalu/1680ad6db6 (дата звернення: 16.10.2024).

68. StefanieGlinskiWhatisgender-basedviolence - andhowdowepreventit?2022. URL:http://surl.li/hbpmms (дата звернення: 16.10.2024).

69. TheIstanbul Convention.URL: https://www.edf-feph.org/the-istanbul-convention/ (дата звернення: 16.10.2024).

70. Whatisgender-basedviolence? URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/what-gender-based-violence_en (дата звернення: 16.10.2024).

ДОДАТОК А

Тест на ідентифікацію насильства за ознакою статі

1 Чи є вчинене актом поведінки у виді дії або бездіяльності?

2 Чи є вчинене протиправним (чи порушує воно права або свободи іншої людини)?

3 Чи вчинене воно свідомо, умисно?

4 Чи застосоване воно особою, яка має перевагу (вікову, фізичну, психологічну, у статусі тощо) над постраждалою?

5 Чи вважається ця поведінка жорстокою і несправедливою?

6 Чи здійснена ця поведінка всупереч або поза волею потерпілої особи?

7 Чи завдана постраждалій особі фізична, сексуальна, психологічна або економічна шкода чи страждання?

8 a) Чи спрямований цей акт поведінки проти особи через її приналежність до жіночої або чоловічої статі?

b) Або чи спрямований він проти особи через поширені в суспільстві звичаї чи традиції (стереотипні уявлення про соціальні функції (становище, обов'язки тощо) жінок і чоловіків)?

c) Або чи стосується він переважно осіб певної статі або чи зачіпа їх непропорційно?

9 a) Чи вчинений цей акт поведінки у приватному житті людини?

b) Або чи вчинений він у професійному, суспільному, громадському житті жінок і чоловіків?

c) Або чи вчинений він безпосередньо або з потурання посадових осіб стосовно жінок чи чоловіків, які перебувають під їх владою?

Відповіді «так» на питання 1-7 та хоча б один підпункт у питаннях 8 і 9 свідчать про те, що вчинене є насильством за однакою статі.

Відповіді на питання 8 і 9 дозволяють деталізувати форми і види насильства за ознакою статі. Зокрема, відповідь «так» на питання 8a свідчить

про те, що вчинене є насильством, спрямованим проти особи через її стать, як-от торгівля людьми, протиправні діяння сексуального характеру або вчинені на ґрунті ненависті; на питання 8б – про вчинення гендерно зумовленого насильства.

Відповідь «так» на питання 9а свідчить про те, що вчинене є домашнім насильством; на питання 9б – насильством, яке має місце у суспільстві в цілому; на питання 9в – насильством, яке чинить чи виправдовує держава.

ДОДАТОК Б

Тест на обізнаність щодо гендерно-зумовленого насильства

1. Що таке гендерно-зумовлене насильство?

А) Насильство, що обґрунтовується на статевих характеристиках або гендерній ідентичності.

Б) Будь-яке насильство, яке відбувається у сім'ї.

В) Насильство, яке лише вимагає фізичних конфліктів.

Д) Насильство, що відбувається між партнерами.

2. Який із наведених видів насильства визначено гендерно-зумовленим?

А) Фізичне насильство.

В) Психологічне насильство.

В) Сексуальне насильство.

D) Усі вищезазначені.

3. Яка з наведених ситуацій є прикладом гендерно-зумовленого насильства?

А) Чоловік, який б'є жінку через ревнощі.

Б) Конфлікт між сусідами.

В) Бійка між чоловіками на вулиці.

Г) Сварка між друзями.

4. Які дії можуть допомогти у боротьбі з гендерно-зумовленим насильством?

А) Проблеми ігнорування.

В) Підтримка жертв та інформація про ресурси допомоги.

В) Використання фізичної допомоги для вирішення конфліктів.

Г) Розповсюдження стереотипів про гендерні ролі.

5. Які ресурси для жертв гендерно-зумовленого насильства існують в Україні?

А) Психологічні центри.

Б) Притулки для жінок.

С) Гарячі лінії підтримки.

Д) Всі вищезазначені.

Відповіді:

1. А
2. Д
3. А
4. Б
5. Д

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Залуцька Юлія Сергіївна, магістрантка2 курсу магістратури, форма навчання заочна, факультет соціології та управління, спеціальність «публічне управління та адміністрування» освітньо-професійна програма «публічне управління та адміністрування»,адреса електронної пошти uzaluckaa9@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Публічно-управлінське забезпечення подолання гендерно-зумовленого насилля» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ (студент) Залуцька Ю.С.

Дата_____ Підпис_____ ПІБ(науковий керівник) Краснокутський О.В.